

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

SAIRAANHOITAJAOPIISKELIJOIDEN KOKEMUKSET HARJOITTELUJEN LAATUSUOSITUKSISTA

TEKIJÄT Mirka Huttunen
Tiina Suomalainen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Mirka Huttunen, Tiina Suomalainen	
Työn nimi Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemukset harjoittelujen laatusuosituksista	
Päiväys 7.11.2023	Sivumäärä/Liitteet 37/3
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu	
<p>Ammattikorkeakoulujen terveysalan harjoitteluihin vuonna 2020 tehtyjen laatusuositusten tarkoituksena on selventää ja yhtenäistää harjoittelujen toteutumista opiskelijoiden kesken kuvaamalla opiskelijan, opettajan ja ammattikorkeakoulun tehtäviä ennen harjoittelua, sen aikana ja jälkeen. Laatusuositusten toimivuutta on syytä arvioida, sillä terveysalan harjoittelujen laatusuosituksien päivittäminen säännöllisin väliajoin on tärkeää sairaanhoitajaopiskelijoiden laadukkaasti ammattitaitoa edistävän harjoittelun kehittämiseksi.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Savonia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia terveysalan harjoittelujen laatusuosituksien toteutumisesta. Opinnäytetyömme tavoitteena oli, että Savonia-ammattikorkeakoulu voi hyödyntää tuloksia harjoittelun laatusuositusten toteutumisen arvioinnissa ja kehittämässä laatusuosituksien tavoitteisiin pohjautuen. Yhteistyötaho opinnäytetyössä oli Savonia-ammattikorkeakoulu, jonka terveysalan opiskelijoilta oli kysytty harjoittelun laatusuosituksista yhden harjoittelun oppimistehtävässä. Tämän oppimistehtävän vastaukset analysoitiin tässä opinnäytetyössä. Analysoitava aineisto muodostui 37 opintojen loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden vastauksista.</p> <p>Tulosten mukaan opiskelijat kokivat laatusuositusten yhtenäistävän käytäntöjä, selkeyttävän eri tahojen tehtäviä harjoittelun toteutumisessa sekä lisäävän harjoittelujen opiskelijälähtöisyyttä ja tasavertaistavan opiskelijoita harjoittelupaikasta riippumatta. Opiskelijoiden kokemusten mukaan kehittämisen kohteiksi nousivat opettajan opiskelijakohtaisen työajan ja ohjauksen riittävyyden, harjoittelupaikkojen riittävyyden sekä terveysalan harjoittelujen laatusuosituksien tunnettavuuden lisääminen opiskelijoiden keskuudessa.</p> <p>Tulokset osoittivat, että sairaanhoitajaopiskelijat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä harjoittelujen laatusuosituksiin. Jatkossa tulisi tutkia opiskelijoiden harjoitteluja ohjaavien niin opettajien ohjauksen kehittämisen tarpeita ja keinoja riittävään ohjaukseen sekä ammattikorkeakoulujen välisiä eroja laatusuositusten toteutuksessa.</p>	
Avainsanat Sairaanhoitajat, opiskelijat, harjoittelu, laatu	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Nursing	
Author(s) Mirka Huttunen, Tiina Suomalainen	
Title of Thesis Nursing students' experiences of the quality recommendations for internships	
Date 7.11.2023	Pages/Appendices 37/3
Client Organisation /Partners Savonia university of Applied Sciences	
<p>The purpose of the 2020 quality recommendations for health care internships at universities of applied sciences is to clarify and unify the implementation of internships among students by describing the tasks of the student, the teacher and the university of applied sciences before, during and after the internship. The functionality of the quality recommendations should be evaluated, because updating the quality recommendations for health care internships at regular intervals is important for the development of high-quality internships that promote the professionalism of nursing students.</p> <p>The purpose of this thesis was to describe and find out the experiences of nursing students at the Savonia University of Applied Sciences regarding the implementation of quality recommendations for health field internships. The aim of the thesis is that Savonia University of Applied Sciences can use the results in evaluating the implementation of the quality recommendations for internships in the development of time based on the goals of the quality recommendations. The partner in the thesis was Savonia University of Applied Sciences, whose health students had been asked about internship quality recommendations in the learning task of one internship. The answers to this learning task were analyzed in this thesis. The material to be analyzed consisted of the answers of 37 nursing students in the final phase of their studies.</p> <p>According to the results, the students were generally satisfied with the quality recommendations for internships. According to the students' experiences, the quality recommendations unify practices, clarify the tasks of different parties in the implementation of internships, increase the student-orientation of internships and equalize students regardless of the internship location. According to the students' experience, the development targets were the adequacy of the teacher's student-specific working time and guidance, the adequacy of internships, and increasing the visibility of quality recommendations for health internships among students.</p> <p>The results showed that the nursing students were generally satisfied with the quality recommendations for internships. In the future, the need for the development of guidance for teachers supervising students' internships, the means for adequate guidance, and the differences experienced by nursing students between universities of applied sciences in the implementation of quality recommendations should be investigated.</p>	
Keywords Nurses, students, clinical practice, internship, quality	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	SAIRAANHOITAJAN KOULUTUS	7
2.1	Opintojen sisältö	7
2.2	Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	8
3	LAATUSUOSITUKSIA OPISKELIJAOHJAUKSEEN HARJOITTELUSSA	10
4	LAATUSUOSITUKSET TERVEYSALAN HARJOITTELUIHIN AMMATTIKORKEAKOULUISSA	12
4.1	Opiskelijan tehtävät harjoitteluissa	12
4.2	Opettajan tehtävät harjoitteluissa.....	13
4.3	Ammattikorkeakoulun tehtävät terveysalan harjoitteluissa	13
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE	15
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
6.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä.....	16
6.2	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	16
6.3	Aineisto.....	17
6.4	Aineiston analyysi	17
7	TULOKSET	19
7.1	Opiskelijoiden kokemukset laatusuosituksen vaikutuksista harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen.....	19
7.2	Opiskelijoiden kokemukset hyvin toteutuneista asioista laatusuosituksissa	20
7.3	Opiskelijoiden kokemia laatusuosituksen kehittämiskohteita	20
8	POHDINTA	23
8.1	Tulosten tarkastelu.....	23
8.1.1	Laatusuosituksen vaikutukset harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen	23
8.1.2	Laatusuosituksissa hyvin toteutuneet asiat	24
8.1.3	Laatusuosituksen kehittämisen kohteet.....	24
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	25
8.3	Ammatillinen kasvu	27
8.4	Johtopäätökset, hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet.....	28
	LÄHTEET	30

LIITE 1: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUSTEN VAIKUTUKSET HARJOITTELUIDEN TOTEUTUMISEEN JA OHJAUKSEEN.....	34
LIITE 2: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUKSISSA HYVIN TOTEUTUNEET ASIAT	35
LIITE 3: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUSTEN KEHITTÄMISEN KOHTEET	36

1 JOHDANTO

Euroopan Unionin direktiivi (2005/36/EY ja 2013/55/EU) säätelee muun muassa sairaanhoitajakoulutuksen ammattitaitoa edistäviä harjoitteluja siten, että opinnoista vähintään puolet tulee olla autenttisissa oppimisympäristöissä (jatkossa harjoitteluyksiköissä) tapahtuvaa harjoittelua. Sairaanhoitajan pätevyyteen johtavia ammattitutkintoja ovat sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja-, ensihoitaja-, kättilö- ja ensihoitaja- tutkinnot. Näissä ammattikorkeakoulututkinnoissa harjoitteluiden laajuus on 75–135 opintopistettä tutkinto-ohjelmasta riippuen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 29–32.) Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulu vastaa koulutuksensa sekä muun toiminnan laatutasosta ja niiden jatkuvasta kehittämisestä. Lisäksi ammattikorkeakoulun tulee arvioida ja kehittää koulutuksensa ja muun toimintansa laaduntasoa säännöllisesti ja julkistaa arvioinnin tulokset. (Ammattikorkeakoululaki 2014/932.)

Ammattikorkeakoulujen osalta on havaittu, että sairaanhoitajaopintojen harjoitteluiden ja opiskelijaohjauksen laatua on edelleen syytä kehittää. Vuonna 2020 on laadittu valtakunnallisen Terveysalan koulutuksen verkoston toimeksiantona yhteistyössä seitsemän ammattikorkeakoulun kanssa ammattikorkeakoulujen harjoitteluihin laatusuosituksia opiskelijoille, opettajille sekä ammattikorkeakouluille. Laatusuositusten tavoitteena on opiskelijoiden laadukkaamman harjoittelun varmistamisen lisäksi myös harjoitteluprosessin valtakunnallinen yhtenäistäminen, opiskelijan osaamisen kehittäminen sekä ammattikorkeakoulun ja harjoitteluyksikön yhteistyön sujuvoittaminen opiskelijan oppimisen ohjauksen ja sen kehittämisen osalta. Opiskelijoiden kokemukset ovat tärkeitä, koska laatusuosituksissa on painotettu opiskelijälähtöisyyteen. (Jokelainen ym. 2020, 5–7.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Savonia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia terveysalan harjoittelujen laatusuosituksien toteutumisesta. Koska laatusuosituksissa on painotettu opiskelijälähtöisyyttä (Jokelainen ym. 2020, 5–7), on opiskelijoiden kokemusten selvittäminen tärkeää. Työn toimeksiantaja oli Savonia-ammattikorkeakoulu, joka halusi selvittää opiskelijoiden kokemuksia laatusuosituksista. Täten Savonia-ammattikorkeakoulu oli kerännyt tietoa laatusuosituksista terveysalan opiskelijoilta osana yhden harjoittelun opintojakso. Osa kerätystä tiedosta opiskelijoiden kokemuksina on analysoitu laadullisesti tässä opinnäytetyössä. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että Savonia-ammattikorkeakoulu voi hyödyntää tuloksia harjoittelun laatusuosituksen toteutumisen arvioinnissa ja kehittämisessä laatusuosituksien tavoitteisiin pohjautuen. Opinnäytetyön tuloksia opiskelijoiden kokemuksista terveysalan harjoittelujen laatusuosituksista ammattikorkeakouluille voidaan soveltaa myös muiden alojen harjoitteluihin, joten siitä hyötyvät myös muut oppilaitokset sekä harjoitteluita ja oppimista arvioivat ja kehittävät työryhmät.

Valitsimme tämän aiheen opinnäytetyön aiheeksi, sillä koemme sairaanhoitajan tutkinnon kehittämisen tärkeäksi. Muuttuva yhteiskunta ja muuttuva työelämä asettaa haasteita myös koulutuksen kehittämistyölle. Harjoittelut ovat tärkeä osa sairaanhoitajakoulutuksen ammatillista kehittymistä, joten on mielenkiintoista voida tuottaa Savonia-ammattikorkeakoululle opiskelijoiden kokemuksia aiheeseen liittyen, jotta tulevien sairaanhoitajien harjoittelujen laatua voidaan edelleen parantaa.

2 SAIRAANHOITAJAN KOULUTUS

Ammattikorkeakoulututkinnoista sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja-, kättilö- ja ensihoitaja- tutkintotutkimukset antavat laillistetun sairaanhoitajan pätevyyden. Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma on 210 opintopisteen laajuinen, 3,5 vuotta eli seitsemän lukukautta. Sairaanhoitaja työskentelee terveyttä edistäen ja ylläpitäen julkisella, yksityisellä tai kolmannen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Sairauksien ehkäisy, parantava ja kuntouttava työote kuuluu sairaanhoitajan ammatilliseen osaamiseen. Sairaanhoitaja työskentelee moniammatillisissa työryhmissä hoitotyön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira, laillistaa sairaanhoitajaopiskelijan laillistetuksi ammattihenkilöksi opiskelijan suositettua opintonsa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 29; Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon h.)

2.1 Opintojen sisältö

Opinnoista 180 opintopistettä sisältää yleissairaanhoitajan osaamisen, jonka lisäksi opiskelija syventää omaa osaamistaan 30 opintopisteen laajuisilla opinnoilla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 29). Sairaanhoitajaopintojen alkuvaiheessa opiskelija perehtyy hoitotyön perusteisiin ja luo ammattikuvaansa. Hoitotyön tietoperustan opiskelun jälkeen, opiskelija kehittää omaa ammattiosaamistaan vahvistaen ja laajentaen hoitotyön osaamistaan. Opintojen edetessä opiskelija syventää omaa osaamistaan sekä kehittää hoitotyön asiantuntijuuttaan. Opintojen loppuvaiheessa opiskelija puolestaan harjaantuu soveltamaan tietojaan ammattiosaamisensa tiimoilta. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon g.) Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelmassa on teoriaopintojen lisäksi ammattitaitoa edistävät harjoittelujaksot (jatkossa harjoittelu), joiden toteutumista säätelevät muun muassa Euroopan Unionin direktiivit 2005/36/EY ja 2013/55/EU. Sairaanhoitajan pätevyyteen johtavissa ammattikorkeakoulututkinnoissa harjoitteluiden laajuus on 75–135 opintopistettä tutkinto-ohjelmasta riippuen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 32.)

Savonia-ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajan tutkinto-ohjelmassa opiskelu koostuu hoitotyön opettajien luennoista, seminaareista, kädentaitoja harjoittavista taitopajoista sekä simulaatioharjoiteluista. Opintoihin kuuluu myös hoitotyössä käytettävän englannin ja ruotsin kielen opiskelu. Lähi- ja etäopiskelun lisäksi opintoihin kuuluu itsenäistä opiskelua ja verkko-opiskelua. Opinnot etenevät opetussuunnitelman mukaisesti eri opintokokonaisuuksissa, omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan syventäen ja kehittäen. 30 opintopisteen laajuisissa perusopinnoissa sairaanhoitajaopiskelija oppii vastuullisen työskentelyn sekä elinikäisen oppimisen perustan omaa ammatillista kasvuaan kehittäen. Näiden lisäksi opiskelija oppii kehittämään omia sekä kielellisiä että viestintätaitojaan. Ammattiopinnot koostuvat 60 opintopisteestä, joiden aikana sairaanhoitajaopiskelija perehtyy ja oppii soveltamaan sairaanhoitajan keskeisimpien työskentelytehtävien kokonaisuuksia. Ammattiopintojen jälkeen sairaanhoitajaopiskelija hallitsee itsenäisen työskentelyn hoitotyön asiantuntijana, kehitystehtävissä tai yrittäjänä. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon a.; Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon f.)

Opistojensa loppuvaiheessa sairaanhoitajaopiskelija toteuttaa oman mielenkiintonsa mukaan valikoituneen aiheen tiimoilta työelämäläheisen opinnäytetyön. Opinnäytetyöprosessi muodostaa 15 opintopistettä, jonka aikana opiskelija syventää omaa asiantuntijuuttaan sekä harjoittelee verkostoitumista opinnäytetyön aiheen mukaisesti. Sairaanhoitajaopiskelija syventää omaa asiantuntijuuttaan valitsemalla syventävän ammattiopintojen aiheen. Syventäviin opintoihin kuuluu teoriaopinnot sekä harjoittelu. Sairaanhoitajan tutkintoon kuuluu myös 10 opintopisteen verran opiskelijan oman mielenkiinnon mukaan valittavia valinnaisia opintoja. Ne tukevat ja suuntaavat asiantuntijuuden kehittymistä. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon a.; Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon f.)

2.2 Ammattitaitoa edistävä harjoittelu

Savonia-ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajaopiskelijan harjoittelut muodostuvat hoitotaidon, sisätautia sairastavan hoitotyön, perioperatiivisen hoitotyön, lasten, nuorten ja perheiden hoitotyön, mielenterveys- ja päihdehoitotyön, kotihoito ja gerontologisen hoitotyön sekä sairaanhoitaja ohjaajana, mentorina ja terveydenedistäjänä ja hoitotyön osaamisen täydentämisen harjoittelusta. Lisäksi syventävän ammattiopinnon aikana opiskelija suorittaa valitseman syventävän opinnot harjoittelun. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon i.) Harjoitteluissa sairaanhoitajaopiskelija opettelee tunnistamaan asiakkaan hoidon tarvetta sekä toteuttamaan niiden pohjalta sekä hoitotyön toimintoja että lääkehoitoa. Sisätautia sairastavan hoitotyössä opiskelija harjaantuu sisätautia sairastavan potilaan kokonaisvaltaisessa hoidossa. Näyttöön perustuvaa tiedon soveltamista opiskelija toteuttaa lasten, nuorten ja perheiden- sekä perioperatiivisen, mielenterveys- ja päihdetyössä. Opiskelija kehittää sekä syventää osaamistaan kotihoito ja gerontologian osalta ja harjoittelee itsenäisenä toimijana ja potilaan toimintakyvyn arviointia. Näyttöön perustuvan toiminnan sekä asiantuntijuuden ammattitaito kehittyvät laajojen opintokokonaisuuksien myötä. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon g.)

Ammattikorkeakouluissa ammattitaitoa edistävän harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelijoita keskeisiin ammatillisiin työtehtäviin sekä edistää tietojen, taitojen, arvojen ja eettisten periaatteiden käyttöä harjoitteluyksiköissä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 31–33). Opiskelijaohjaus harjoittelussa toteutuu pääasiassa yksilöohjauksena opiskelijalle nimetyn harjoitteluyksikön ohjaajan toimesta (Tervaskanto-Mäentausta & Rintala 2021). Terveysalalla harjoitteluiden toteutusta määrittelevät lait, asetukset sekä monitahoiset suositukset, kuten ammattikorkeakoululaki (L 14.11.2014/932), Euroopan Unionin direktiivit 2005/36/EY ja 2013/55/EU ja Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston (ValOpen) laatusuosituksia. Lait, asetukset ja suositukset ohjaavat niin opiskelijaa ohjaavan opettajan kuin työpaikkaohjaajankin toimintaa harjoittelujakson aikana (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 31-33).

Harjoittelussa sairaanhoitajaopiskelijat oppivat hyödyntämään ammattikorkeakoulusta saamaansa teoretietoa käytännön työssä. Opiskelijoiden on myös tärkeää ymmärtää terveydenhuollon, kulttuurin ja yhteiskunnan välisiä suhteita ammatti-identiteetin näkökulmasta. Harjoittelun hyötyä sairaanhoitajaopiskelijalle määrittävät opiskelijan motivaatio, aikaisempi kokemus sekä taito soveltaa teoretietoa. Myös harjoitteluyksiköllä ja harjoittelun ohjauksella on vaikutusta oppimistulokseen harjoittelussa. (Berndtsson, Dahlborg & Pennbrant 2020.)

Harjoittelu on sairaanhoitajaopiskelijoille merkityksellistä, sillä opiskelijat tarvitsevat tukea ammatti-identiteettinsä muodostamiseksi. Opiskelijat tarvitsevat roolimalleja, vertaistukea, palautetta sekä rohkaisua oppimisensa tueksi. On tutkittu, että opiskelijat tarvitsevat edellä mainittuja asioita kehittääkseen kriittisen ajattelun, ongelmanratkaisukyvyyn ja reflektoinnin taitoja. (Berndtsson, Dahlborg & Pennbrant 2020.)

Harjoittelussa ja opiskelijoiden ohjauksessa on tärkeää huomioida opiskelijat yksilöllisesti omien henkilökohtaisten oppimistavoitteidensa mukaisesti. Sairaanhoitajaopiskelijat tarvitsevat eritasoista ohjausta kehittyäkseen, sillä heidän lähtötasonsa harjoitteluun mennessä ovat erilaisia. Tämä edellyttää harjoittelussa tutustumista opiskelijaan ja tämän oppimisentaitoihin. Opiskelijoiden oppimistulosten ja ammatillisen osaamisen jatkuva arviointi on tärkeää kehittymisen jatkumiseksi. (Jokelainen, Jamookeah, Tossavainen & Turunen 2013.)

Suomalaisille ammattikorkeakouluopiskelijoille on tyypillistä opiskeltavalla alalla työskenteleminen. Työskentely opiskeltavalla alalla tarjoaa käytännönläheisiä oppimiskokemuksia, joita ammattikorkeakouluopintojen teoriaopinnot pohjaavat. (Kotila ym. 2016, 6.) Eräs harjoittelujen toiminnan kehittämisen muoto on harjoittelun opinnollistaminen, jolla tarkoitetaan harjoittelun suorittamista työsuhdetta hyödyntäen. Työsuhteen työtehtävien tulee vastata opetussuunnitelmassa määritettyjä osaamistavoitteita, jotta opiskelijalla on mahdollisuus edistää ammatillista kehittymistään. Opinnollistaminen mahdollistaa opiskelijalle myös opiskelujen aikaisen toimeentulon lisäksi sujuvan työelämään siirtymisen. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta opinnollistaminen lisää joustavuutta opiskelijoiden harjoittelujen toteuttamiseksi. (Tervaskanto-Mäentausta & Rintala 2021, 22.)

3 LAATUSUOSITUKSIA OPISKELIJAOHJAUKSEEN HARJOITTELUSSA

Opiskelijaohjaukseen on olemassa laatusuosituksia, joita on laadittu sekä organisaatiokohtaisesti että esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen laatimina. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käytössä alun perin vuonna 2010 laaditut opiskelijaohjauksen laatusuositukset, jotka on päivitetty vuonna 2017 Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston (ValOpe) toimesta. Vuonna 2020 työmarkkinajärjestöt ovat puolestaan yhdessä laatineet Onnistuneen ohjauksen periaatteet -oppaan, jonka tarkoitus on siinä esiin nostettujen hyvien käytäntöjen ja vinkkien myötä luoda edellytykset onnistuneeseen ohjaukseen ja oppimisprosessille harjoittelussa olevalle opiskelijalle. (Onnistuneen ohjauksen periaatteet 2020.)

Sosiaali- ja terveysministeriön ”Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille” valtakunnallinen julkaisu vuodelta 2003 ohjeistaa terveysalan ammatillisen koulutuksen opiskelijaohjaukseen liittyvää työssäoppimista ja ohjattua harjoittelua. Sen tavoitteena on, että opiskelija perehtyisi harjoittelunsa aikana ammattipintojensa kannalta keskeisiin työtehtäviin sekä oppisi soveltamaan työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulujen tulee varmistaa, että alan valmistuvilla opiskelijoilla on ammatin vaatimat potilasturvallisuuden ja terveystalouden laadun edellyttämät valmiudet ammattiin valmistuessaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon harjoitteluyksikön tulee puolestaan varmistaa, että opiskelija saa harjoittelunsa aikana riittävästi tarkoituksenmukaista oppimiskokemusta sekä harjoittelunsa tarpeita ja tavoitteita tukevaa ohjausta. (Heinonen 2003, 13.)

Työelämän opiskelijaohjauksen asiantuntijoiden muodostaman Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston (ValOpe) vuonna 2017 päivittämien laatusuositusten tavoitteena on turvata opiskelijoille turvallinen ja laadukas harjoittelu. Sen avulla on myös tarkoitus kehittää ja yhtenäistää näyttöön perustuvia käytänteitä opiskelijaohjauksessa. Laatusuositukset sisältävät opiskelijaohjaukseen liittyvän viitekehyksen, teemat ja näihin liittyvät laatulupaukset ja -kriteerit. Nämä laatusuositukset ovat hyödynnettävissä niin toisen asteen kuin ammattikorkeakouluopiskelijan ohjauksessa sosiaali- ja terveysalalla. (Taam-Ukkonen, Tarr, Teuho, Timonen & Laitinen 2017, 4.)

Opiskelijaohjauksen laatusuositukset koskevat harjoitteluyksikköjen opiskelijaohjaajien lisäksi myös oppilaitoksia, opiskelijaa ja harjoittelua ohjaavaa opettajaa. Laatusuositukset sitouttavat harjoitteluyksiköitä ja oppilaitoksia yhteistyöhön ylläpitämällä ja päivittämällä harjoitteluun liittyviä sopimuksia sekä kartoittamalla ohjaajaresurssija opiskelijamäärään suhteutettuna. Pääsääntöisesti laatusuositukset kuitenkin kohdentuvat harjoitteluyksiköiden ja niissä toimivien ohjaajien ja muiden työntekijöiden toimintaa. (Taam-Ukkonen, Tarr, Teuho, Timonen & Laitinen 2017, 4-6.)

ValOpe laatusuositusten mukaan opiskelijan tulee antaa palautetta harjoitteluyksiköstä sekä saamastaan opiskelijaohjauksesta, joiden perusteella harjoitteluyksiköt kehittävät ja arvioivat ohjauksen laatua vuosittain. Opiskelijaohjauksen laatua voidaan arvioida esimerkiksi CLES-mittarilla. (Taam-Ukkonen, Tarr, Teuho, Timonen & Laitinen 2017, 21.) CLES-mittari (Clinical Learning Environment and Supervision evaluation scale) on Saarikosken (2002) väitöskirjan tuotos harjoitteluyksiköiden ja opiskelijaohjauksen laadunarviointia varten. Myöhemmin CLES-mittaria päivitettiin ja siihen lisättiin harjoittelua ohjaavan opettajan osuus CLES+T (Teacher’s scale) (Saarikoski, Isoaho, Warne &

Leino-Kilpi 2008). CLES+T mittaria on hyödynnetty kansainvälisesti sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelujen tyytyväisyyden mittaamiseen harjoitteluyksioissä (Cant, Colleen & Cooper 2021).

4 LAATUSUOSITUKSET TERVEYSALAN HARJOITTELUIHIN AMMATTIKORKEAKOULUISSA

Suomen ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutuksen verkoston aloitteesta laadittiin vuonna 2020 ammattikorkeakouluille terveysalan harjoitteluihin laatusuositukset. Laatusuositukset työstänyt monialainen työryhmä koostui Savonia-ammattikorkeakoulun, Lapin ammattikorkeakoulun, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Vaasan ammattikorkeakoulun, Jyväskylän ammattikorkeakoulun, Oulun ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian edustajista. Laatusuosituksissa on tuotu näkyväksi ammattikorkeakoulun, opiskelijan ja opettajan tehtäviä laadukkaan harjoittelun onnistumiseksi. Laatusuositusten tarkoituksena on selventää ammattikorkeakoulun, opiskelijoiden ja opettajien roolia, vastuita ja toimintaa harjoittelua ennen, harjoittelun aikana sekä harjoittelun jälkeen toimien laadunarvioinnin kriteereinä. Lisäksi kullekin toimijalle on laadittu oman toiminnan arviointiin itsearviointilomake. (Jokelainen ym. 2020, 4–7.)

4.1 Opiskelijan tehtävät harjoitteluissa

Terveysalan harjoittelujen laatusuosituksissa ammattikorkeakouluille kuvataan opiskelijoiden tehtäviä ja vastuita harjoitteluprosessin eri vaiheissa. Laatusuositusten mukaan opiskelijan tehtävänä ennen harjoitteluaan on suunnitella harjoittelua oman henkilökohtaisen opetussuunnitelmansa mukaisesti sekä huolehtia, että harjoittelun edellyttämät opinnot on suoritettu ajallaan. Opiskelijan edellytetään aktiivisesti valmistautumaan harjoitteluun ja huolehtimaan harjoittelun vaatimista ennakkoedellytyksistä esimerkiksi rokotussuojan ja rikostaustatteen osalta. Opiskelijan on toimittava annettujen ohjeiden mukaisesti esimerkiksi harjoittelupaikkaa varatessaan sekä perehtyä harjoittelua edeltäviin käytänteisiin avaimien, kulkukorttien ja tunnuksien osalta. Lisäksi opiskelijan on perehdyttävä harjoittelun osaamisvaatimuksiin, arviointikriteereihin sekä harjoittelun aikaisiin oppimisen reflektointitehtävänäntoihin. (Jokelainen ym. 2020, 8.)

Harjoittelun aikana opiskelija kirjaa näkyväksi harjoittelunsa osaamistavoitteet sekä pyrkii harjoittelunsa aikaisessa työskentelyssään tavoittelemaan asettamia tavoitteita. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen liittyy oleellisesti oman oppimisen reflektointi, jota opiskelija toteuttaa harjoittelun aikana ennakkoon sovitulla tavalla. Opiskelija kehittää omaa ammatillista kasvuaan harjoittelun aikana toimien eettisten ohjeistusten, ohjauskäytänteiden ja lainsäädäntöä noudattaen sekä hakee aktiivisesti ohjausta ja pyytää palautetta työskentelystänsä. Mikäli opiskelija kokee harjoittelunsa aikana haasteita, on opiskelijan tuotava nämä hänelle nimetyn harjoitteluyksikön ohjaajan tai opettajansa tietoon. Opiskelijan tehtäviin kuuluu myös harjoitteluun liittyvien dokumenttien säilyttäminen ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti sekä antaa palautetta saamastaan ohjauksesta ja harjoitteluyksiköstä ohjaajalleen, ohjaavalle opettajalleen sekä ammattikorkeakoululle. (Jokelainen ym. 2020, 12.)

Harjoittelun jälkeen opiskelija palauttaa tarvittavat dokumentit ja oppimistehtävät ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti ohjaavalle opettajalle sekä osallistuu reflektiotilaisuuksiin. Harjoittelun jälkeen opiskelija reflektoi omaa oppimistaan ja kehittämistarpeitaan saamansa palautteen ja arvioinnin perusteella seuraavaa harjoittelua varten. Palautetta antaminen harjoittelun yhteistyötahoille sekä kehittämisideoiden esittäminen ohjaukseen ja arviointiin liittyen on tärkeää opiskelijoilta. (Jokelainen ym. 2020, 14.)

4.2 Opettajan tehtävät harjoitteluissa

Laatusuosituksissa on määritelty kriteerejä myös opettajan tehtäviin ja vastuisiin harjoitteluprosessin eri vaiheisiin. Opettajan tehtävänä ennen harjoittelun alkamista on varmistaa harjoitteluyksikön tarkoituksenmukaisuus harjoittelun tarkoitukseen nähden, jotta harjoitteluyksikkö mahdollistaa opetus-suunnitelman mukaisen opiskelijan ammatillinen kehittyminen. Opettajan tehtävä on myös ohjata opiskelijaa omassa valmistautumisessaan harjoitteluun sekä varmistaa harjoittelun edellyttämä osaa-minen ja vaadittavat edeltävät opinnot opiskelijalta. Lisäksi opettaja huolehtii harjoitteluun, opiskeli-jaan ja hänen ohjaamiseensa liittyvien tietojen ja dokumenttien saatavuudesta kaikkien osapuolien kesken ja sopii harjoittelunaikaisesta ohjauskäytänteestä. (Jokelainen ym. 2020, 9.)

Opettajan tehtävänä harjoittelun aikana on luoda motivoiva ja myönteinen ohjauksellinen vuorovai-kutussuhde opiskelijaan ja tämän ohjaajaan harjoitteluyksikössä. Opettaja ohjaa opiskelijaa arvioi-maan, rohkaisee pyytämään palautetta ja ohjausta, seuraa harjoittelun toteutumista ja arvioi opiske-lijan toimintaa ja oppimisprosessien etenemistä harjoittelun aikana. Ennen harjoittelua opettaja il-moittaa opiskelijalle, kuinka hän on tavoitettavissa parhaiten harjoittelun aikana. Opettaja osallistuu opiskelijan oppimisprosessin ja ammatillisen kasvun ohjaukseen sekä arviointiin yhdessä opiskelijan, harjoitteluyksikön ja ammattikorkeakoulun kanssa sovituilla tavoilla. Opettaja tukee harjoitteluyksi-kön ohjaajaa opiskelijan ohjaamisessa ja arvioinnissa sekä arvioi ohjauksen asianmukaisuutta. Tar-vittaessa opettaja edesauttaa selvittämään opiskelijan harjoittelussa ilmeneviä haasteita tai ottaa puheeksi harjoittelun jatkumisen edellytykset. (Jokelainen ym. 2020, 12-13.)

Opettajan tehtäviin harjoittelun jälkeen kuuluu huolehtia opiskelijan reflektoinnista sovitulla tavalla, arvioida opiskelijan kehittymistä harjoittelussa opiskelijan ja harjoitteluyksikön ohjaajan kanssa sekä tehdä arviointi harjoittelun hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Opettaja kirjaa sekä säilyttää harjoitte-luun liittyvät dokumentit ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti sekä arvioi harjoitteluyksikön sopivuutta suhteessa opiskelijan opintojen osaamistavoitteisiin ja tiedottaa poikkeamista tai muutok-sista ammattikorkeakoululle sekä harjoitteluyksikön vastuuhenkilölle. Palautteen reflektointi ja hyö-dyntäminen ammatillisesti ja ohjausosaamisensa ylläpitämisessä sekä kehittämisessä on oleellista opettajan tehtävissä harjoitteluun liittyen. Opettaja seuraa kansallista ja kansainvälistä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, joiden pohjalta opettaja kokoaa palautteita ja kehittämistarpeita hyödynnettäväksi opiskelijaohjauksen ja harjoittelun suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opettajan osallistuminen opetussuunnitelman ja harjoitteluprosessin kehittämistyöhön on edellytys harjoittelun toteutuksen ja opiskelijaohjauksen uusien tapojen kehittämisessä. (Jokelainen ym. 2020, 15.)

4.3 Ammattikorkeakoulun tehtävät terveystieteiden harjoitteluissa

Terveystieteiden harjoittelujen laatusuositukset ammattikorkeakouluille -julkaisu ohjeistaa ammattikor-keakoulua opiskelijoiden harjoitteluihin liittyen. Ammattikorkeakouluilla on vastuu ennen opiskelijoi-den harjoittelujen alkua huolehtia, että harjoittelujen suunnittelu, järjestäminen, toteutuminen ja arviointi toteutuvat annettujen lakien, asetusten, sopimuksien, määräysten, laatukriteerien sekä toi-mintaohjeiden mukaisesti. Ammattikorkeakoulun on tehtävä työelämä- ja hankeyhteistyötä kehit-tääkseen opiskelijoidensa harjoittelumahdollisuuksia ja -muotoja sekä varmistaa harjoitteluyk-siköiden riittävyys ja laatu. Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmissa harjoittelujen suunnittelu

mahdollistaa opiskelijan harjoittelun sujuvan etenemisen huomioiden opiskelijan yksilölliset opintopolut sekä edistää opiskelijan jatkuvaa oppimista. Ammattikorkeakoulu huolehtii, että harjoitteluun lähtevälle opiskelijalle on nimetty ohjaava opettaja sekä mahdollistaa kyseiselle opettajalle riittävä osaamisen, opiskelijaohjausosaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen sekä antaa riittävän työajan opiskelijaohjaukseen. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on myös harjoitteluihin liittyvien sopimuksien laatiminen ja dokumentointi. Lisäksi ammattikorkeakoulussa on kirjalliset harjoittelun arviointikriteerit sekä toimintaohjeet harjoittelun erityistilanteisiin, kuten varhaisen puuttumisen ohjeet. Ammattikorkeakoulu myös huolehtii tarvittavien sopimuksien ja ohjeiden päivittämisestä. (Jokelainen ym. 2020, 10–11.)

Ammattikorkeakoulun tehtäviä opiskelijan harjoittelun aikana on varmistaa opiskelijan ohjauksen toteutuminen pohjautuen tehtyihin suunnitelmiin, sopimukseen ja lainsäädäntöön. Ammattikorkeakoulu huolehtii opiskelijansa tarvitsemasta yksilöllisen lisätuen saamisesta esimerkiksi haastavissa ja erityistilanteissa sekä harjoittelun keskeytyessä ja hylkäämisessä. Ammattikorkeakoulun on mahdollistettava ohjaaville opettajille riittävä työaika opiskelijan ohjaamiseen, asioiden käsittelyyn ja jatko-toimenpiteisiin erityistilanteissa. (Jokelainen ym. 2020, 13.)

Harjoittelun jälkeen ammattikorkeakoulun tehtäväksi kuuluu opiskelijoiden ohjauksen ja arvioinnin toteutuminen lainsäädännön, kansallisten ja kansainvälisten sopimusten ja sovittujen määräysten laatukriteereiden ja toimintaohjeiden mukaisesti. Ammattikorkeakoulu seuraa ja arvioi harjoitteluyksiköiden palautteita ohjauksesta sekä kehittää toteutusta ja opiskelijaohjausta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Harjoitteluun liittyvien dokumenttien, opiskelijoiden suoritusten säilytys ja käsittely lainsäädännön, sopimusten, määräysten, laatukriteereiden ja toimintaohjeiden mukaisesti ovat ammattikorkeakoulun vastuulla. Harjoitteluiden kehittämiseksi harjoitteluista vastaavien työntekijöiden osallistuminen harjoittelua koskeviin työryhmiin, koulutustilaisuuksiin, verkostoitumiseen on mahdollistettava ammattikorkeakoulun tiimoilta. Lisäksi systemaattinen yhteistyö kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla on osa harjoittelun kehittämistyötä, jossa ammattikorkeakoulu on mukana. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on järjestää opiskelijaohjaukseen liittyen täydenniskoulutuksia harjoitteluyksiköiden opiskelijaohjaajille. Ammattikorkeakoulu käynnistää sekä osallistuu opiskelijoiden harjoitteluun liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä on mukana kehittämässä vastavuoroista harjoitteluyhteistyötä. Ammattikorkeakoulu arvioi yhteiskunnallisten muutosten ja päätöksenteon merkitystä harjoittelulle ja harjoittelupaikoille sekä määrittää tarvittavia toimenpiteitä niille. (Jokelainen ym. 2020, 16.)

Ammattikorkeakoulun tehtäviin on sisällytetty myös harjoitteluista aiheutuvien maksujen ja korvausten maksaminen, mutta laatusuosituksen julkaisun jälkeen kesäkuussa 2023 voimaan astuneen Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti harjoitteluun liittyvät koulutuskorvaukset ovat siirtyneet aluehallintoviraston maksettavaksi. Korvaus maksetaan jokaiselta toteutuneelta harjoitteluviikolta opiskelijaa kohden. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta suoritettavasta korvauksesta 842/2023.) Harjoitteluyksiköt ovat oikeutettuja koulutuskorvaukseen takautuvasti toteutuneiden harjoitteluviikkojen perusteella (Aluehallintovirasto julkaisuaika tuntematon).

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Savonia–ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia terveysalan harjoittelujen laatusuosituksista. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että Savonia–ammattikorkeakoulu voi hyödyntää tuloksia harjoittelun laatusuositusten toteutumisen arvioinnissa ja kehittämisessä laatusuosituksien tavoitteisiin pohjautuen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat:

1. Miten opiskelijat ovat kokeneet laatusuositusten vaikuttaneen harjoittelujen toteutumiseen ja ohjaukseen?
2. Mitkä asiat laatusuositusten sisällöissä ovat opiskelijoiden kokemana toteutuneet yleisesti hyvin?
3. Millaisia kehittämiskohteita opiskelijat kokivat laatusuosituksissa olevan?

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Savonia–ammattikorkeakoulu, joka oli kerännyt tutkimuksessa käytettävän aineiston laatusuosituksien arviointia ja kehittämistä varten. Saimme hyödyntää kerätystä aineistosta loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden (n=37) kirjallisia vastauksia. Kuvaamme seuraavaksi tutkimuksemme toteutuksen ja aineiston sisällönanalyysin.

6.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus eli kvalitatiivinen tutkimus on menetelmä, jossa tutkija on kiinnostunut tutkimuksen kohteina olevien henkilöiden kokemuksista ja ajatuksista. Tutkimuksemme olimme kiinnostuneita sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksista laatusuosituksien toteutumisesta, joten valikoimme tutkimuksemme aineistoksi opintojensa loppuvaiheessa olevia sairaanhoitajia. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadullisessa tutkimuksessa on muodostunut useita erilaisia koulukuntia, jotka tutkimuksissaan käyttävät eri menetelmiä. Näissä menetelmissä on sekä eroja että päällekkäisyyksiä. Tämä asettaa tutkijalle haasteita, jotta tutkija osaa soveltaa oikeaa menetelmää. Toteutettu tutkimus on induktiivinen, sillä se pyrkii tekemään aineistosta johtopäätöksiä. Laadullisen tutkimuksen yhteydessä huomioimme myös sen aineistolähtöisyyden. Tällöin tutkimuksessa käytetään kohderyhmästä muodostuneessa aineistossa esiintyviä alkuperäisiä lauseita eli autenttisia ilmaisuja. Käytimme työssä autenttisia ilmaisuja havainnollistaaksemme tutkimuksen päättelyketjun muodostumista ja tulkintojemme perusteluita. (Juuti & Puusa 2020.)

Opinnäytetyössä etenimme laadullisen tutkimuksen vaiheita noudattaen. Aiheen valinnan ja opinnäytetyön tavoitteiden asettamisen sekä tutkimuskysymysten muotoutumisen jälkeen rajasimme tutkimuksemme aineiston suuruuden. Laadimme teoreettisen viitekehyksen ja tutustuimme tutkimusmenetelmään ja aineistoon. Lopuksi analysoimme, tulkitsimme sekä kerroimme tutkimuksemme tulokset. Olemme myös arvioineet tutkimuksemme luotettavuuden. (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

6.2 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Savonia–ammattikorkeakoulu, joka on ollut laatimassa terveysalan harjoitteluiden laatusuosituksia yhdessä kuuden muun ammattikorkeakoulun kanssa (Jokelainen ym. 2020, 3). Savonia–ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ammattikorkeakouluista noin 7000 opiskelijallaan. Kyseisen ammattikorkeakoulun kampuksia on Iisalmessa, Varkaudessa ja Kuopiossa. Savonia–ammattikorkeakoulussa voi opiskella liiketalouden alaa, luonnonvara-alaa, matkailu- ja ravitsemisalaa, sosiaali- ja terveystieteiden alaa, tekniikan alaa, muotoilua sekä musiikkia ja tanssia. Savonia–ammattikorkeakoulussa voi opiskella sekä päivä- että monimuotototeutuksena ja opiskelija voi kehittää omaa osaamistaan myös kansainvälisesti englanninkielisillä opinnoilla. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon b.) Savonia–ammattikorkeakoulu tekee kansainvälistä yhteistyötä noin 30 maassa 50 eri korkeakoulun kanssa (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon d).

Savonia-ammattikorkeakoulussa opiskelee sosiaali- ja terveysalaa noin 1700 opiskelijaa Iisalmen, Varkauden ja Kuopion kampuksilla. Opiskeltavia ammattikorkeakoulutasoisia sosiaali- ja terveysalan tutkintoja ovat sairaanhoitajan tutkinnon lisäksi bioanalyttikko, ensihoitaja, fysioterapeutti, kättilö, röntgenhoitaja, terveydenhoitaja, sosionomi, suuhygienisti ja englanninkielinen Bachelor of Health Care, Registered Nurse -tutkinto. Savonia-ammattikorkeakoulussa voi opiskella myös ylemmän ammattikorkeakoulututkintoja terveysalalla, esimerkiksi kliininen asiantuntija, ensihoidon ja akuuttihoitotyön kehittäminen ja johtaminen, hyvinvointikoordinaattori, mielenterveys- ja päihdetyön kehittäjä sekä sosiaali- ja terveysalan kehittäminen. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon c; Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon d.)

6.3 Aineisto

Laadullisen tutkimuksen aineistona voi olla muun muassa haastattelulla, kyselyllä, havainnoinnilla ja erilaisista dokumenteista kerätty tieto. Näitä erilaisia aineistonkeruumenetelmiä voi tarvittaessa käyttää rinnakkain tai yhdistelminä tutkimuksen tarpeen mukaan. Laadullisessa tutkimuksessa kohderyhmä yleensä vastaa esitettyihin kysymyksiin omin sanoin joko suullisesti tai kirjallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Tämän työn aineisto oli dokumenteista kerätty tieto. Dokumentit olivat terveysalan opiskelijoiden harjoittelun oppimistehtäviä, jotka Savonia-ammattikorkeakoulu oli kerännyt osana yhtä harjoittelun opintojaksoa vuoden 2022 aikana. Oppimistehtävässä oli selvitetty terveysalan eri tutkinto-ohjelmien opiskelijoiden kokemuksia harjoittelun laatusuosituksista. Oppimistehtävässä oli viisi avointa kysymystä, joista tässä työssä käytettiin aineistona kolmen avoimen kysymyksen kirjalliset vastaukset. Käytetty aineisto koostui 37 opintojen loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijan anonyymeistä vastauksista. Saimme valmiin aineiston tekstinä Savonian luvalla kyseisen opintojakson vastuuopettajalta ja käytimme opinnäytetyössä aineistossa esiintyviä suoria lainauksia kohderyhmältä havainnollistaaksemme ja perustellaksemme opinnäytetyön tuloksia.

6.4 Aineiston analyysi

Opiskelijoilta kerätty laadullinen tekstiaineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Valitsimme analyysimenetelmäksi induktiivisen sisällönanalyysin, sillä laatusuosituksien toteutumista on tutkittu aiemmin eikä tutkimuksessa ollut tarkoitus luoda lähtökohtaisesti uudenlaisia toimintamalleja. Induktiivisessa sisällönanalyysissä haetaan vastauksia tutkimuskysymyksiin ja aineistosta analysoidaan tutkimuksen tarkoitukseen sopiva sisältö. Sisällönanalyysissä näkökulman valitseminen on tärkeää. Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysissä voidaan käyttää joko fakta- tai näytenäkökulmaa. Näkökulman valinta on tärkeää tutkimuksen arvioinnin periaatteiden vuoksi, vaikka nämä kaksi näkökulmaa usein nivoutuvatkin toisiinsa. Faktanäkökulma pyrkii mahdollisimman yksityiskohtaisesti kuvaamaan ja selittämään tulosta ja tulkintaa, kun taas näytenäkökulmassa arvioidaan tuloksen ja tulkinnan monipuolisuutta ja uusien näkökulmien löytämistä. Käytimme opinnäytetyössä näytenäkökulmaa, sillä tutkimme saamiamme opiskelijoiden kokemuksia pyrkien tuomaan esiin niistä muodostuvia näkökulmia. (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Analyysitapoja voidaan luokitella muun muassa aineistolähtöiseen, teoriaohjaavaan ja teorialähtöiseen tapaan. Analyysitavan valinnassa päätetään olemassa olevan teoratiedon vaikuttavuus tulkitaan. Aineistolähtöisessä analyysitavassa on tarkoituksena löytää täysin uusia näkökulmia tarkasteltavaksi, ei todentaa aiemmin tutkittua teoriaa. Teoriasidonnaisen analyysitavan tarkoituksena on huomioida aineistolähtöisyys olemassa olevan teoratiedon rinnalla ja teorialähtöisessä analyysitavassa keskitytään aineiston tarkasteluun olemassa olevan teorian näkökulmasta. Opinnäytetyössä hyödynsimme aineistolähtöistä analyysitapaa, sillä meillä ei ole ollut taustalla teoriaa eikä ennakkoletuksia asioista ja ilmauksista, joita aineistosta nousee. (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineistoon tutustumisvaiheessa sen sisällöstä muodostuu ensivaikutelma tai mielikuva. Usein tämä ensivaikutelma tai mielikuva muodostuu jo aineiston keräämisen yhteydessä, mutta me emme olleet sitä keränneet, joten tutustuminen oli tärkeää aineiston tuntemisen näkökulmasta. Aineistoa tarkasteltiin erikseen sekä kokonaisuutena erilaisten näkökulmien ja vivahteiden tunnistamiseksi. Alustavan aineiston kokonaiskuvan muodostumisen jälkeen aineistoa tutkittiin yksityiskohtaisemmin. (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aloitimme aineistoon tutustumisen lukemalla saamamme vastaukset läpi muutamia kertoja muodostaaksemme jonkinlaisen mielikuvan vastauksien laadusta ja sisällöstä. Laadullisesta tutkimuksessa aineiston sisällönanalyyssissä kohderyhmän antamat vastaukset ryhmitellään. Ryhmittelimme samankaltaiset vastaukset tutkimuskysymyksiä aiheiden mukaisesti. Ryhmittelyn jälkeen havainnoimme tutkimuskysymyksiin liittyviä alkuperäisiä eli autenttisia ilmaisuja, ja poissuljimme tutkimuskysymyksiin vastaamattomat ilmaisut. Aineiston syvällisemmän hahmottamisen tueksi koodasimme aineiston. Viivasimme tekstistä selkeästi tutkimuskysymyksiimme vastaavia kokemuksia ja värikoodasimme ne selkeästi tutkimuskysymyksiä mukaisesti. (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadullisen tutkimukselle on luonteenomaista toteuttaa havaintojen luokittelu. Autenttiset ilmaukset luokiteltiin alaluokkiin. Tämä vaihe auttoi hahmottamaan ne piirteet, jotka ovat olleet vastauksissa yhtenäisiä sekä nostamaan esille poikkeavat vastaukset. Alaluokista muodostettiin niitä kuvaavia yläluokkia. Tällä haluttiin löytää säännönmukaisuuksia tai samankaltaisuuksia, joiden perusteella pääluokat muodostuivat. Pääluokkien nimeäminen muotoutui tutkimuskysymyksistämme ja näin ollen tämä vaihe auttoi tutkimuskysymyksiimme vastaamisessa. Tämä sisällönanalyysin vaihe auttoi muodostamaan tiivistetyn kuvan aineistosta sekä kuvaamaan tutkittavaa asiaa. Sisällönanalyysit ovat nähtävillä tuotetuissa taulukoissa liitteenä (liitteet 1, 2 ja 3). (Juuti & Puusa 2020; Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Analysoinnin jälkeen tulkitsimme ja selitimme tulokset. Analyysin ja koontien jälkeen muodostimme synteesejä, joiden tarkoitus oli koota pääasiat yhteen ja auttoivat vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Synteetit ovat perusta tutkimuksessa laadituille johtopäätöksille. Tuloksista muodostuneet synteetit, niiden tarkastelu ja johtopäätökset on esitetty pohdinnassa. (Juuti & Puusa 2020.)

7 TULOKSET

Opinnäytetyössä pyrittiin löytämään vastauksia seuraaviin tutkimustuloksiin: miten opiskelijat ovat kokeneet laatusuositusten vaikuttaneen harjoittelujen toteutumiseen ja ohjaukseen, mitkä asiat laatusuositusten sisällöissä ovat opiskelijoiden kokemana toteutuneet yleisesti hyvin sekä millaisia kehittämiskohteita opiskelijat kokivat laatusuosituksissa olevan. Tuloksissa on kuvattu loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden (n=37) kokemuksia tutkimuskysymyksiin liittyen. Tulokset on esitetty tutkimuskysymyksittäin seuraavissa alaluvuissa.

7.1 Opiskelijoiden kokemukset laatusuositusten vaikutuksista harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen

Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemusten mukaan laatusuositusten vaikutuksista harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen muodostui kolme yläluokkaa ja kuusi alaluokkaa (Liite 1). Ensimmäiseksi yläluokaksi muodostui harjoittelun toteutumisen selkeyttäminen. Alaluokkina siihen kuuluivat selkeä tehtävänjako ja selkeä roolitus. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat harjoittelujen laatusuositusten antavan raamit harjoittelulle sekä selkiyttävän harjoittelun eri vaiheita. Kokemuksista nousi esille myös laatusuosituksissa harjoittelun osapuolille sekä tehtävien että vastuiden määrittelyn ja erittelyn selkeyttävän harjoittelua.

”Laatusuosituksien pohjalta jokainen opiskelijan harjoitteluun osallistuva henkilö tietää oman roolinsa.”

”... kaikkien on helpompi toimia kun on selkeä työnjako.”

Laatusuositukset olivat opiskelijoiden kokemusten mukaan osaltaan varmistaneet harjoittelun opiskelijälähtöisyyttä. Toiseksi yläluokaksi muodostui harjoittelun opiskelijälähtöisyyden varmistaminen. Alaluokat muodostuivat saatavilla olevasta ohjauksesta ja opiskelijan vastuista harjoittelun toteutukseksi. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat olevansa tietoisia oikeudestaan saada opettajalta hyvää ohjausta, neuvontaa ja tukea. Laatusuosituksien myötä ohjaukikäytänteiden koettiin olevan yhtenäisempiä opettajien kesken. Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemusten mukaan oli tärkeää tietää omat vastuunsa harjoittelun toteutukseksi, jotta omien tavoitteiden suunnittelu ja suunnitelmien mukaan toimiminen olisi helpompaa. Opiskelijat kokivat laatusuositusten kannustavan heitä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

”Opiskelijalla on oikeus hyvään ohjaukseen.”

”Opiskelijaa kannustetaan huolehtimaan omasta oppimisestaan.”

Kolmas yläluokka oli opiskelijoiden tasavertaisuus ohjauksessa, käytänteissä ja arvioinnissa koettiin toteutuvan hyvin laatusuosituksissa. Alaluokat koostuivat yhtenäisistä ohjaukikäytänteistä ja yhtenäisistä arviointikäytänteistä. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat laatusuosituksien mahdollistavan kaikille sairaanhoitajaopiskelijoille ammattikorkeakoulusta huolimatta samanlaiset lähtökohdat tulevaan ammattiin harjoittelujen osalta. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat laatusuositusten mukaan kaikissa harjoitteluissa samanlaisena toistuvan kaavan ja yhtenäisten käytänteiden tasavertaistavan arviointia opiskelijoiden välillä.

”Opettajat ovat tasavertaisia opiskelijoita kohtaan.”

”Harjoittelun toteutumista voidaan arvioida tasavertaisesti eri opiskelijoiden kesken.”

7.2 Opiskelijoiden kokemukset hyvin toteutuneista asioista laatusuosituksissa

Harjoittelun laatusuosituksissa hyvin toteutuneiden asioiden osalta sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemusten mukaan muodostui kaksi yläluokkaa ja kuusi alaluokkaa (Liite2.) Ensimmäinen yläluokka määritellyt tehtävät ja yhteistyö muodostui neljästä alaluokasta: opettajan tehtävät, opiskelijan tehtävät, selkeä tehtävänjako ja yhteistyön toteutuminen. Harjoittelun laatusuosituksissa määritellyt opettajan ja opiskelijan tehtävät sekä tehtävänjako selkeyttävät harjoittelua ja opiskelijat kokivat näiden toteutuneen hyvin. Opiskelijan ja opettajan välisen yhteistyön koettiin olevan harjoittelun aikaista oppimista kannustavaa ja motivoivaa. Lisäksi ammattikorkeakoulun ja harjoittelupaikan yhteistyö koettiin toimivaksi.

”Tehtävänjako on mielestäni hyvin selkeä ja se on toteutunut hyvin.”

”Yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa on ainakin omissa harjoitteluissani ollut aina hyvää ja kannustavaa, ja on ollut tunne, että jos jotain haasteita tai kysymyksiä tulisi, hänen puoleensa voisi kääntyä.”

Laatusuosituksissa hyvin toteutuneena kokonaisuutena sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksissa nousi toiseksi yläluokaksi harjoitteluihin valmistautuminen. Se koostui ennen harjoittelun alkua määriteltujen kriteerien sekä sähköisten ohjaustyökalujen käyttämisen alaluokista. Harjoitteluihin valmistautumisessa opiskelijat kokivat harjoitteluja edeltävien opintojen suorituksen, alkavan harjoittelun oppimisympäristöön perehtymisen, orientaatiotuntien sekä harjoittelun tavoitteiden asettamisen toteutuvan hyvin moodle ympäristön sekä henkilökohtaisten blogien avulla. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat ammattikorkeakoulun paneutuneen hyvin laatusuositukseen ennen harjoittelua.

”Opiskelijan oppimistavoitteiden laatiminen, blogi, reflektointi ja oppimiskeskustelut toteutuvat hyvin.”

”Savoniassa toimii laatusuosituksissa hyvin ainakin se, että opiskelijoiden ennen harjoittelua laatusuositukseen on paneuduttu hyvin.”

7.3 Opiskelijoiden kokemia laatusuositusten kehittämiskohteita

Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemista laatusuositusten kehittämisen kohteista koostui kolme yläluokkaa, joista muodostui seitsemän alaluokkaa (Liite 3). Opiskelijoiden kokemusten pohjalta ensimmäiseksi yläluokaksi muodostui opettajien toteuttaman opiskelijaohjauksen riittävyys, joka koostui opettajien työajan riittävydestä ajatellen opiskelijaohjausta, opettajan aktiivisesta ohjauksesta ennen harjoittelua ja ohjaamisen lisäämisen tarpeesta harjoittelun aikana. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat opettajien olevan kiireisiä ja opettajan opiskelijoille harjoittelun aikana tarjottavan ohjauksen olevan ajallisesti vähäistä. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat opettajilla olevan yhtäaikaisesti liian monta opiskelijaa ohjattavana, jolloin he kokivat ohjauksen kärsivän laadullisesti ja määrällisesti. Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksen mukaan laatusuosituksissa tulisi kehittää opettajien työajan riittävyttä joko ohjattavien määrää vähentämällä tai opettajien työaikaa lisäämällä.

”Kehittämiskohteeksi voisin mainita ohjaavien opettajien työajan lisäämisen.”

”Kehittämiskohteena voisi olla vähäisempi opiskelijoiden määrä ohjaaville opettajille, tai sitten enemmän aikaa ohjaamiseen.”

Opiskelijat kokivat opettajan aktiivisen ohjauksen ennen harjoittelua vähäiseksi. Entuudestaan tuntemattoman opettajan koettiin vaikuttavan harjoittelun tavoitteiden ohjaamisen laatuun heikentävästi. Tällöin opettajan perehtyminen opiskelijan taustaan ja tavoitteisiin blogin kautta koettiin haastavaksi. Sairaanhoidajaopiskelijat nostivat esiin myös, että harjoittelupaikan varmistuminen sekä opettajan toimesta tapahtuva harjoittelun lähtötason kommentointi tapahtuvat harjoittelun alkamiseen nähden myöhään.

”Opettajien tulisi perehtyä kunnolla ennakkoon opiskelijan taustaan ja tavoitteisiin blogin kautta. Nyt opettajat voivat olla täysin vieraita.”

”Harjoittelupaikkojen varmistuminen ja lähtötason tarkastaminen tapahtuvat mielestäni liian myöhään harjoittelu ajankohtaan nähden.”

Harjoittelun aikaista ohjausta opiskelijat kokivat tarpeelliseksi lisättävän. Opettajan rooli koettiin jäävän vähäiseksi harjoittelun aikana. Opettaja osallistuu harjoittelun aikana väliarviointiin sekä kommentoi opiskelijan blogiin harjoittelun edetessä. Opiskelijat eivät koe väliarviointista suurta hyötyä harjoittelun laadun edistäjänä, jos opiskelijalla ei ole ongelmia harjoittelun etenemisessä. Väliarvioinnissa opiskelija keskusteleo opettajan kanssa harjoittelun osaamistavoitteiden ja niiden toteutumisesta, jotka ilmenevät myös opiskelijan blogista. Opettajien koettiin kommentoivan opiskelijan blogiin yleensä vähänlaisesti harjoittelun aikana, mikä osaltaan heikentää ohjauksen laatua.

”Väliarviointit opettajan kanssa ovat varmasti hyviä opiskelijoille, jolla on vaikeuksia harjoittelun aikana. Itse en ole kuitenkaan kokenut väliarvioinneista mitään apua oppimisen kannalta.”

”Opettajan blogiin kommentointi harjoittelun aikana on ollut yleensä vähänlaista.”

Laatusuosituksen kehittämiskohteissa toiseksi yläluokaksi muodostui harjoittelun suunnitelmallinen järjestäminen, joka muodostui opetussuunnitelmaan harjoittelun ajankohdien suunnittelusta, harjoittelupaikkojen lisäämisestä ja harjoittelujen aikaisesta opiskelijoiden taloudellisesta pärjäämisestä ja opinnollistamisen mahdollistamisesta. Opiskelijat kokivat harjoittelujen opetussuunnitelmissa harjoittelujen ajankohdien olleen epäkäytännöllisiä ajatellen esimerkiksi loma-aikoja tai pyhäpäiviä, joilla on ollut vaikutusta harjoittelupaikkojen toiminnassa ja siten saattaneet asettaa haasteita harjoittelun tuntimäärien toteutumiseen.

”Ammattikorkeakoulun osalta huomaan puutteita opetussuunnitelmien suunnittelussa siten, että ne mahdollistavat harjoittelujen sujuvan etenemisen, koska usein harjoitteluajankohdat on suunniteltu epäsujuvasti esimerkiksi joululoman kanssa osittain päällekkäin.”

”Jos harjoittelua suorittaa poliklinikalla joka toimii vain arkisin ja viiden viikon harjoittelun ajalle sattuu useampi arkipyhä, on typerää ilmoittaa opiskelijalle, että tunniti tulisi sitten korvata seuraavassa harjoittelussa.”

Usean ammattikorkeakouluopiskelijan yhtäaikaisen harjoittelun koettiin aiheuttavan asianmukaisien harjoittelupaikkojen riittämättömyyttä. Opiskelijat nostivat esille, ettei kaikille opiskelijoille ole riittänyt tasavertaisia harjoittelupaikkoja opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseksi. Harjoitteluyksiköitä on sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksen mukaan vähän saatavilla ja omalta asuinpaikkakunnalta saattaa joutua harjoitteluyksikön vuoksi matkustamaan toiselle paikkakunnalle harjoitteluun.

”Harjoittelupaikkoja on useissa harkoissa hyvin niukasti saatavilla.”

”Tasaveroisten harjoittelupaikkojen järjestämisessä opiskelijoille.”

Tällä hetkellä voimassa olevissa harjoittelun laatusuosituksissa ei ole ohjeistusta harjoittelun opinnoistamisesta. Sairaanhoitajaopiskelijat ovat kokeneet, että työsuhteessa suoritettavien harjoitteluiden määrä on ollut vähäinen. Harjoittelun aikana opiskelijan taloudellinen tilanne on opiskelijoiden mukaan asettanut haasteita opiskelijan taloudelliseen pärjäämiseen, sillä harjoittelun suorittamisen aikana ei ole ollut mahdollista tehdä palkallista työtä. Lisäksi toiselle paikkakunnalle harjoittelun vuoksi matkustaminen koettiin opiskelijoiden keskuudessa haasteellisenä harjoittelun toteutumisessa opiskelijan taloudellisten syiden vuoksi.

”Kaikille opiskelijoille ei riitä harjoittelupaikat omalla asuinpaikkakunnalla, mikä on sitten taloudellisesti todella haastavaa lähteä toiselle paikkakunnalle suorittamaan harjoittelua.”

”Moniakaan harjoitteluita ei saa suorittaa palkallisena, joka on mielestäni epäreilua, sillä harjoitteluiden aikana ei ehdi tekemään toista työtä, mikä on joillekin todella tärkeää taloudellisen pärjäämisen kannalta.”

Laatusuosituksien kehittämiskohteiden yläluokaksi muodostui laatusuosituksien tunnettavuuden lisääminen. Opiskelijat kokivat, että opiskelijoiden tietoisuutta harjoitteluiden laatusuosituksista tulisi lisätä ja laatusuosituksia tehdä näkyvämmäksi opiskelijoiden keskuudessa. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan tietoisuus laatusuosituksista auttaisi opiskelijoita harjoitteluprosessin aikaiseen toimimiseen ja helpottaisi ymmärtämään harjoittelun laatua myös opettajan ja ammattikorkeakoulun osalta.

”näkyvyyttä ja mm. opiskelijoiden tietoisuutta voisi lisätä”

”Olisi tärkeä tuoda laatusuosituksia enemmän esille, jotta kaikkien olisi helppo tarkistaa mitä laadukkaaseen harjoitteluun kuuluu.”

8 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastelemme tutkimuksen tuloksia. Pohdimme opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta sekä ammatillista kasvuamme opinnäytetyöprosessin aikana. Lisäksi käsittelemme tutkimuksen johtopäätöksiä sekä tulosten hyödynnettävyyttä. Vastausten ryhmittelyn ja teorian tiedon avulla olemme muodostaneet erilaisia näkökulmia aiheesta. Analysoinnin aikana olemme hankkineet lisää teoreettista tietoa esille nousevien näkökulmien sekä päättelyn tueksi. Tuomme myös pohdinnassamme esille ja jatkotutkimuksen aiheet tulevaisuudessa.

8.1 Tulosten tarkastelu

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin valmiin kerätyn aineiston pohjalta sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia harjoittelujen laatusuosituksista. Yleisesti ottaen tuloksista on havaittavissa, että opiskelijat kokivat laatusuositukset tarpeellisiksi ja toimiviksi muun muassa vastuiden jakautumisen ja opiskelijoiden oikeuksien ja vastuiden ymmärtämisen osalta. Laatusuositusten koettiin yleisesti ottaen toteutuvan hyvin opettajan ja opiskelijan osalta ennen ja jälkeen harjoittelun. Opettajan osallisuutta ja suurempaa roolia harjoittelujen aikaisessa ohjauksessa pidettiin vähäisenä ja sitä kaivattiin lisää. Tarkastelimme tuloksia tutkimuskysymyksittäin.

8.1.1 Laatusuositusten vaikutukset harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen

Tulosten mukaan harjoittelun laatusuositukset yhtenäistävät ja tasavertaistavat sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoitteluja. Jokaisella harjoittelulla on näin ollen selkeät toimintamallit, jotka ohjaavat opiskelijaa hänen ammatillisen kehityksensä etenemisessä tulevaa ammattiaan varten. Jotta sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelu olisi heidän ammatillista osaamistaan kehittävää niin tiedollisesti kuin taidollisestikin, tulee harjoitteluiden olla hyvin suunniteltu ja järjestetty. Yhdenvertaisuutta edesauttavat muun muassa harjoittelun aikaiset yhtenäiset käytännöt, kuten on todettu myös Helminen, Tossavaisen ja Turusen (2014) tutkimuksessa.

Tuloksista tuli esille myös se, että selkeät arviointikriteerit ohjaavat harjoittelun etenemistä opiskelijoiden omien tavoitteiden lisäksi sekä luovat yhtenäiset oppimisen tavoitteet harjoittelun suorittamiselle. Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat yhdenvertaisuuden tärkeäksi myös liittyen harjoittelun arviointiin. Eri maiden ja eri korkeakoulujen välillä on todettu olevan epä johdonmukaisuutta sairaanhoitajaopiskelijoiden hoitotyön osaamisen arvioinnissa. Ennalta määriteltyjen arviointikriteerien ja toimintamallien käyttöä on suositeltu, jotta opiskelijoiden arviointi olisi oikeudenmukaista ja luotettavaa ohjaajien osalta. (De Raeve ym. 2019.) Opiskelijoiden osaamisen arviointi on tärkeää, jotta voidaan varmistua tietojen ja taitojen tasosta ja laadusta potilasturvallisuuden varmistamiseksi (Finstad, Knutstad, Havnes & Sagbakken 2022).

Sairaanhoitajaopiskelijat kokivat laatusuosituksien tasavertaistavan harjoittelua ohjaavien opettajien toimintaa yhtenäisillä käytänteillä sekä niiden myötä opettajien koetaan olevan tasavertaisia opiskelijoita kohtaan. Laatusuosituksien koettiin myös selkeyttävän opiskelijoille harjoittelua ohjaavien opettajien roolia. Sairaanhoitajaopiskelijoiden opettajien ydinosaamista ovat hoitotyön kokemus, pedagoginen osaaminen sekä tutkimusosaaminen. Hoitotyön kokemusta tarvitaan silloin, kun opettaja ohjaa opiskelijoita hyödyntämään oppimaansa teorian tietoa käytännön työhön. (Fowler, Baker & Geraghty

2017; Mikkonen ym. 2018). Aiempien tutkimuksien mukaan sairaanhoitajaopiskelijat ovat kokeneet opettajan roolin epäselväksi, minkä vuoksi opettajan roolia tulisi selkeyttää harjoitteluiden aikana (Cant, Colleen & Cooper 2021).

8.1.2 Laatusuosituksissa hyvin toteutuneet asiat

Tulosten mukaan laatusuositukset auttoivat opiskelijoita ymmärtämään ja selkeyttämään opiskelijan ja opettajien tehtäviä ennen harjoittelua, sen aikana ja jälkeen. Laatusuositukset helpottavat harjoittelun tavoitteiden asettamista sekä seuraamista esimerkiksi väliarvioinnissa opiskelijan itselleen asettamien harjoittelun tavoitteiden toteutumiseksi. Laatusuosituksien mukaisesti opiskelijan on ennen harjoittelua muun muassa suoritettava harjoittelun edellyttämä riittävä osaaminen opinnoissaan, perehdyttävä harjoittelun ennakkomateriaaliin ja osaamistavoitteisiin, oppimisen reflektointiin ja arviointikriteereihin. (Jokelainen ym. 2020, 8.)

Tuloksista on nähtävissä, että ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä erilaisien harjoitteluyksiköiden kanssa, kuten laatusuosituksissa on määritelty. Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu tiiviin yhteistyön ammattikorkeakoulun ja harjoitteluyksiköiden välillä lisäävän harjoitteluyksiköiden hyödynnettävyyttä sairaanhoitajaopiskelijoille. Ammattikorkeakoulun ja työelämän edustajien yhteistyöllä edistetään sairaanhoitaja koulutukseen kuuluvan teoretisen tiedon ja kokemuseräisen tiedon integroimista. Harjoitteluyksiköiden ja ammattikorkeakoulun yhteistyön on havaittu tukevan opiskelijan harjoittelun aikaista oppimista sekä ammatillista kehittymistä sekä lisäävän harjoitteluyksiköiden tietoisuutta opetus suunnitelmista sekä erilaisista koulutuspoluista. (Antohe, Riklikiene, Tichelaar & Saarikoski 2016; Berndtsson, Dahlborg & Pennbrant 2020; Makkonen 2019.)

8.1.3 Laatusuositusten kehittämisen kohteet

Tulosten mukaan ohjaavalla opettajalla koettiin joko olevan liian monta ohjattavaa opiskelijaa tai liian vähän työaika harjoittelun aikaiseen ohjaamiseen. Opiskelijat kokivat negatiivisena esimerkiksi ohjaavan opettajan vähänlaisen kommentoinnin opiskelijan blogiin harjoittelua ennen tai sen aikana. On tutkittu, että sähköisillä ohjaustyökaluilla ei voi korvata kasvotusten tapahtuvaa ohjausta, myös esimerkiksi puhelimitse tapahtuva ohjaus on opiskelijoista kirjoittamisen sijaan parempi vaihtoehto. (Heinonen, Kääriäinen, Juntunen & Mikkonen 2019.) On todettu, että tulevaisuudessa opiskelijoiden ja opettajan välisessä harjoitteluiden aikaisessa yhteydenpidossa tulee lisääntymään erilaisien mobiiliteknologiasovelluksien käyttäminen. Niitä hyödyntäen voidaan edistää sairaanhoitajaopiskelijoiden ja opettajan yhteistyötä harjoitteluiden aikana, jolloin opiskelija saa enemmän harjoittelun aikaista tukea ja ohjausta. (Strandell-Laine 2019.) Opiskelijan opettajalta saama tuki helpottaa opiskelijan harjoittelua. Opiskelijan ja opettajan kanssa tapahtuva yhteydenpito on todettu tärkeäksi osaksi harjoittelun onnistumista. Opettajan ja opiskelijan yhteistyön määrän on todettu olevan suoraan verrannollinen opiskelijoiden tyytyväisyyteen. (Strandell-Laine ym. 2022.)

Opiskelijat kokivat, ettei harjoitteluissa ole saatavilla riittävästi tasavertaisia harjoittelupaikkoja. Ehdotuksena oli, että ammattikorkeakoulu kehittäisi toiminnassaan tasavertaisempia harjoittelupaikkojen järjestämistä. Tuloksissa tuli esille myös, että harjoitteluiden sisältöjen toivottiin tukevan enemmän opiskelijan oman alan ammattitaidon kehittymistä. Rajallisten harjoittelupaikkojen ja suurien opiskelijamäärien vuoksi kaikilla opiskelijoilla ei ole mahdollisuuksia parhaisiin oppimiskokemuksiin

samansisältöisissä harjoittelupaikoissa. Tämän vuoksi harjoittelun aikana saavutettavien oppimistavoitteiden asettamisessa voi olla eroavaisuuksia riippuen opiskelijan harjoittelupaikasta. Suomalaisien ammattikorkeakoulujen opettajat ovat nostaneet esille huolensa harjoittelupaikkojen määrästä verratessa sairaanhoitajaopiskelijoiden määrään. Vastaavaa huolta on noussut myös muissa Pohjoismaissa. Harjoittelupaikkojen ja opiskelijoiden määrän epäsuhta asettaa opiskelijat epäoikeudenmukaiseen asemaan, minkä vuoksi harjoitteluympäristöjen laatua tulee arvioida sekä harjoittelupaikkojen määrää tulisi lisätä laadun parantamiseksi. (Järvinen, Virtanen, Kajander-Unkuri & Salminen 2021.)

Tuloksissa tuli esille myös laatusuosituksen näkyvyyden tärkeys ja toivottiin sairaanhoitajaopiskelijoille lisää tietoisuutta harjoittelujen laatusuosituksista. Tämä huomio on perusteltu, sillä tuloksista saa vaikutelman, ettei opiskelijoilla ole tietoa, mitä laatusuositukset käsittävät. Tuloksissa jätettiin huomioimatta opiskelijoiden harjoitteluympäristön ohjaajaan liittyvät kokemukset, sillä harjoittelujen laatusuositukset eivät määrittele suosituksia harjoittelupaikan ohjaajan toiminnalle.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä on noudatettu ammattikorkeakoulun noudattamia tutkimuksen eettisiä periaatteita sekä luotettavuuden arviointia. Opinnäytetyöhön ei ollut tarvetta hakea erikseen tutkimuslupaa eikä tehdä tietosuojaselostetta, sillä Savonia–ammattikorkeakoulu oli hakenut asianmukaisen tutkimusluvan Savonia–ammattikorkeakoulun vararehtorilta aineiston keruuseen ennen varsinaisen opinnäytetyön aineiston analyysin toteuttamista. Emme keränneet tai käsitelleet opinnäytetyössämme vastaajien henkilötietoja, vain anonyymeja, kirjallisia vastauksia. (ARENE ry 2019, 7.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n vuonna 2019 julkaiseman ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisten suositusten mukaan opinnäytetyön tekijöiden on hallittava hyvä tieteellinen käytäntö opinnäyteprosessissaan, tieteellisten käytäntöjen vastuut, ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen yleiset periaatteet ja eettisen ennakoarvioinnin lähtökohdat, tarpeellisuus ja ennakoarviointimenettely. Ensisijaisesti meillä tutkijoina oli vastuu hyvästä tieteellisen käytännön toteuttamisesta, mutta myös ohjaajilla ja korkeakoulun tai tutkimusyksikön johdolla on vastuu laadun ja oikeellisuuden tarkastajina. Hyvän tieteellisen käytännön eli HTK-ohjeen noudattamiseksi opinnäytetyötä tehdessämme olemme olleet rehellisiä, huolellisia, avoimia sekä kunnioittaneet muiden tutkijoiden työtä. Työskentelymme suunnitelmallisuuden lisäksi olemme pyrkineet toteuttamaan tutkimuksemme läpinäkyvänä, luotettavuuden, käytettävyyden ja laadun takaamiseksi. (ARENE ry 2019, 8–10.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohje Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa mukaan Suomessa kaikilla tieteenaloilla tutkijoita ohjaavat samat yleiset periaatteet. Koska emme itse toteuttaneet aineiston keruuta, emme joutuneet pohtimaan tätä aineistonkeruuvaiheessa. Opinnäytetyön toteuttamisen prosessia ohjaa muun muassa EU:n tietosuoja-asetus, tietosuojalaki, laki tieteellisestä tutkimuksesta, laki potilaan asemasta ja oikeuksista, tekijänoikeuslaki ja oikeus yksityisyyden suojaan takaavat tutkimuksen kohteena oleville muun muassa henkilötietojen käsittelyn suojan ja oikeuden yksityisyyteen. Nämä lait ja säädökset takaavat tekijänoikeuksien kunnioittamisen ja asettavat opinnäytetyöntekijöille vastuun

käyttää ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaisia lähdemerkintöjä sekä -viitteitä. Opinnäytetyösämme sitouduimme noudattamaan edellä kuvattuja eettisiä ohjeita sekä ammattikorkeakoulun opinnäytetyön tekemiseen annettuja ohjeita. (ARENE ry 2019, 11–13; TENK 2019, 7–13.)

Olemme tietoisia opinnäytetyömme plagiaatintunnistamisesta prosessin eri vaiheissa. Työmme tarkistettiin plagioinnintarkastusjärjestelmässä TurnIt-plagiaatin tunnistustyökalulla työsuunnitelmavaiheessa sekä loppuraportin valmistuttua. Hyväksymme opinnäytetyömme julkisuuden. Opinnäytetyömme lisätään Theseus-tietokantaan, josta ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut löytyvät. Tiedostamme vastuumme opiskelijoina opinnäytetyöprosessin keskeisinä toimijoina ja oikeutemme laadukkaaseen oppimisprosessiin opinnäytetyötä tehdessä. (ARENE ry 2019, 7,15.)

Opinnäytetyössä on selkeästi ilmaistu tutkimuksen tarkoitus ja tavoite sekä kuvattu miten aineisto oli hankittu Savonia-ammattikorkeakoulun toimesta. Saamamme aineisto koostui 37 sairaanhoitajaopiskelijan vastauksista. Opinnäytetöissä aineiston koko on pääsääntöisesti pieni määrälliseen tutkimukseen verrattuna. Aineiston kokoa tärkeämpää on, että tutkimuksen tiedonantajat ovat harkittuja ja tarkoitukseen sopivia. Tutkimuksen aineisto vastasi tarkoituksenmukaisuusperiaatetta ja oli näin ollen soveltuva laadulliseen tutkimukseen. Eräs luotettavuuden peruste tutkimuksessa oli aineistossa havaittavat toistuvat teemat, tätä kutsutaan aineiston saturaatioksi eli kylläntymiseksi. Opiskelijoiden vastauksissa toistui samankaltaiset ilmaukset ja asiayhteydet useita kertoja. Aineistossa olleet vastaukset olivat eri mittaisia ja puhekielisiä. Aineiston analysointia olemme havainnollistaneet taulukoissa, joita Liite 1, Liite 2 ja Liite 3 kuvaavat. Edellä mainittujen liitteiden avulla analyysin toteutusta on mahdollista seurata. (Tuomi & Sarajärvi 2018; Juuti & Puusa 2020.)

Opinnäytetyön viitekehystenä käytimme luotettavaksi arvioimaamme kirjallisuutta ja aikaisempia tutkimuksia. Tutkimuskirjallisuudessa muodostui alle 10 vuotta vanhasta kirjallisuudesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Poikkeuksena Heinosen (2003) Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille, jonka tarkoituksena oli tuoda esille, ettei kyseistä suositusta ole uudistettu sitten vuoden 2003 jälkeen sekä Saarikosken väitöskirja (2002) ja tutkimus (2008), jotka mainittu CLES-mittarin kehittämisen yhteydessä kehittämiseen liittyviä alkuperäisiä julkaisuja.

8.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen kehittää ammatillista osaamista sekä tiedon soveltamista monin erilaisin tavoin. Opinnäytetyön tekemisen on tarkoitus kehittää opiskelijan valmiuksia soveltaa koulutuksensa aikana saamia tietojaan ja taitojaan. Analysointi- ja perusteluvalmiuksien kehittämisen lisäksi opiskelija harjaantuu kriittisen pohdiskelun osa-alueella opinnäytetyön aikana. Opinnäytetyö on prosessi, joka vaatii pitkäjänteisyyttä ja sitoutumista. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia työelämän näkökulmasta esiin nousutta aihetta ja kehittää siihen tutkitun tiedon näkökulmasta kehittämisehdotuksia tai tuoda esiin lisätutkimuksen tarpeellisuutta. (Ammattikorkeakouluopinnot 2021.)

Savonia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajan tutkinto-ohjelman ennen vuotta 2023 aloittaneiden opetussuunnitelman osaamistavoitteiden mukaan sairaanhoitajan osaaminen muodostuu kompetensseista, jotka sisältävät ammattikorkeakoulusta valmistuvan yleisiä sekä sairaanhoitajan ammatillisia kompetensseja. Sairaanhoitajan ammatilliset kompetenssit ovat asiakaslähtöisyys, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, johtaminen ja yrittäminen, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö, kliininen hoitotyö, näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko, ohjaus- ja opetusosaaminen, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen laatu ja turvallisuus. Ammattikorkeakoulusta valmistuvan tulee osata työskennellä projekteissa, toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita sekä soveltaa olemassa olevaa alan tietoa ja menetelmiä. Ammatillisten kompetenssien mukaan sairaanhoitajan tulee hallita tiedonhaku yleisimmistä terveystieteiden tietokannoista sekä tulee osata kriittisesti arvioida tieteellisiä julkaisuja. (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon e.)

Savonia-ammattikorkeakoulun ennen vuonna 2023 aloittaneiden opiskelijoiden opetussuunnitelmassa opinnäytetyön osaamistavoitteita ovat oman alan ja ammatillisen kehittymisen kannalta eri näkökulmista perustellun opinnäytetyön aiheen valinta, tutkimus- tai kehittämistyön suunnitteleminen ja toteuttaminen, tieteellisen ja näyttöön perustuvan tiedon soveltaminen, tutkimus- tai kehittämistyön menetelmien käyttäminen, rajatun, loogisen ja ammattialalle soveltuvan raportin laatiminen, opinnäytetyön sisältöjen, tuloksien tai tuotoksien, opinnäyteprosessin, luotettavuuden ja eettisyyden arvioiminen, joustava yhteistyö ja kypsyysnäytteen kirjoittaminen (Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon j). Opinnäytetyötä tehdessämme opimme hyödyntämään terveysalan hakukoneita tiedon etsimisessä sekä hyödyntämään löytämäämme tietoa tutkimuksemme tukena. Opinnäytetyön tekemiseen tarvittavan tiedon etsiminen on lisännyt lähteiden kriittisen arvioinnin osaamistamme. Opinnäytetyötä tehdessämme myös englannin kielen taito harjaantui, sillä osa lähteistämme oli englanninkielisiä. Opinnäytetyön prosessin opimme käytännön tekemisen kautta ja opimme lisää tutkimuksen tekemisestä ja raportoinnista.

Aiheemme tuli Savonia-ammattikorkeakoulun opettajan ehdottamana. Kiinnostuimme aiheesta, sillä harjoittelujen laatusuosituksen merkitys oli itsellemmekin aihe, jota emme olleet juurikaan tiedostaneet opintojemme aikana. Aikataulutimme opinnäytetyömme vaiheet, mutta henkilökohtaisen elämän ja opinnäytetyön tekemisen yhteensovittamisen haasteet ajoittain sekoittivat suunnittelemaamme aikataulun. Oman harjoittelujaksomme aikana osasimme niin sanotusti katsoa uusin silmin harjoittelun eri vaiheita harjoittelun laatusuosituksen pohjalta. Tämän myötä oivalsimme paremmin

laatusuosituksien merkityksen harjoittelun eri vaiheissa. Opintojemme edetessä saavutimme alun perin suunnittelemamme aikataulun.

Opinnäytetyön prosessin aikana opimme työnjakoa sekä vastuunjakamista. Opinnäytetyön tekemisessä huomioimme toisiimme vahvuudet ja pyrimme hyödyntämään niitä opinnäytetyötä tehdessämme. Koska opinnäytetyön tekeminen parin kanssa on tiivistä, kehittyi myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot tämän prosessin aikana. Yhteistyö toimeksiantajan kanssa onnistui jouhevasti.

Opinnäytetyömme tekeminen tuntui ajoittain haastavalta. Ajoittain ei tuntunut kumpikaan meistä ymmärtävän mitä tältä työltä edellytetään. Kun vihdoin oivalsimme harjoittelujen laatusuosituksien tarkoituksen sekä niiden merkityksen opiskelijan sujuvan harjoittelun kannalta, opinnäytetyömme alkoi sujua jouhevasti. Tiedonhaun kanssa oli haasteita, mutta saimme siihen apua, minkä jälkeen tiedonhakutaitomme kehittyi ja opimme kriittisesti arvioimaan tiedon luotettavuutta sekä hyödyllisyyttä. Myös kielellistä kehitystä tapahtui, sillä kumpikaan ei koe olevansa vahvoilla englanninkielisen materiaalin lukemisessa tai tuottamisessa.

Ennen kaikkea opinnäytetyön myötä olemme oivaltaneet tutkimuksen tekemisen eri vaiheet ja käytännössä opetelleet toteuttamaan sen. Aikataulutuksen pitämättömyyden ja tiedonhaun haasteiden lisäksi, koimme haastavaksi lähteä toteuttamaan sisällönanalyysiä, sillä se oli meille aivan uudenlainen menetelmä toteutettavaksi. Ongelmanratkaisukykyämme kehittyi, sillä jouduimme pähkäilemään hieman, kuinka lähteä analyysia toteuttamaan. Opinnäytetyön tekemisen myötä olemme oppineet uusia menetelmiä elinikäisen oppimisen ”työkalupakkiin”.

Saatamme joskus työuramme aikana olla opiskelijan ohjaajana. Koemme tämän opinnäytetyön prosessin aikana tapahtuneen ammatillisen kasvun myötä pystyvämme kiinnittämään enemmän huomioita opiskelijan tukemiseen hänen harjoittelunsa aikana. Opiskelijan harjoittelujakson aikana tarvittavan laadukkaan ohjauksen lisäksi koemme, että tämän opinnäytetyön prosessin myötä pystymme nostamaan esiin tai puuttumaan mahdollisiin epäkohtiin sekä toimimaan niiden kehittämiseksi.

8.4 Johtopäätökset, hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tulokset osoittivat sairaanhoitajaopiskelijoiden olevan pääsääntöisesti tyytyväisiä harjoittelujen laatusuosituksiin, mutta kehittämisen kohteitakin löytyi. Terveysalan harjoittelun laatusuosituksien koettiin yhtenäistävän käytäntöjä sekä selkeyttävän eri tahojen tehtäviä, rooleja ja vastuita harjoittelun toteutumisessa. Tasavertaisen harjoittelun toteutuksen ja arvioinnin näkökulmasta opettajien yhteinen ohjaus sekä opiskelijoiden tasavertaisuus ovat tärkeitä seikkoja. Laatusuositukset myös edistävät sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimista harjoitteluiden aikana. Ne myös tukevat opettajan ja opiskelijan yhteistyötä ja vuorovaikutusta sekä opiskelijan ammatillista kasvua. Laatusuositukset näyttävät edistävän sujuvaa yhteistyötä harjoitteluyksikön ja ammattikorkeakoulun välillä, mikä puolestaan edesauttaa onnistunutta harjoittelua.

Terveysalojen koulutuksissa harjoittelut ovat opiskelijan osaamisen kehittymisen tärkeä osatekijä opintojen aikana, esimerkiksi sairaanhoitajan tutkinnossa harjoitteluiden laajuus on kolmannes koulutuksesta. Osaamisen kehittymisen lisäksi harjoitteluiden on tarkoitus sujuvoittaa opiskelijan työelämään siirtymistä. Laadukkailla harjoitteluilla voidaan vaikuttaa alan vetovoimaisuuteen ja siten alalle

työllistymiseen. Myös ammattikorkeakoululaki 2014/932 määrittelee, että koulutusten laatu ja kehittäminen ovat ammattikorkeakoulun tehtävä. (Jokelainen & Suua 2023.) Savonia–ammattikorkeakoulun lisäksi tuloksista on hyötyä myös muille ammattikorkeakouluille, sillä tuloksia hyödyntäen hekin voivat arvioida ja kehittää terveysalan koulutustensa laatua. Opinnäytetyö tuotti tuloksia, joita Terveysalan laatusuosituksien ammattikorkeakouluille -työryhmä voi hyödyntää harjoittelujen laadun arvioimisessa ja siten kehittää terveysalan koulutuksia. Opinnäytetyö tuotti tietoa, jonka pohjalta Savonia–ammattikorkeakoulu voi arvioida tarjoamiensa terveysalan koulutuksiensa harjoittelun laatusuositusten toteutumista sekä hyödyntää tietoa harjoittelun laatusuositusten kehittämisessä.

Kehittämisen kohteiksi nousi harjoittelua ohjaavan opettajan työajan lisääminen opiskelijan ohjaukseen. Opettajien aktiivisemmän ohjauksen keinoja ennen harjoittelua sekä ohjauksen lisäämisen mahdollistaminen harjoittelun aikana tulisi myös kehittää. Myös soveltuvien harjoittelupaikkojen saaminen on jatkossakin tärkeää, jotta harjoittelupaikka tukee opiskelijan ammatillista kehittymistä kyseisen harjoittelun sisällön tarkoittamalla tavalla.

Terveysalan harjoitteluiden kehittämisen Harkka-hankkeessa todettiin, että opiskelijoiden joustavaa siirtymistä työelämään voidaan sujuvoittaa esimerkiksi opinnollistamalla eli suorittamalla harjoittelu työsuhteessa. Harkka-hankkeen kartoituksen mukaan opinnollistamisen prosessille ei ole olemassa valtakunnallisesti sovittuja yhtenäisiä malleja. Hankkeen mukaan opinnollistaminen oli mahdollista lähes kaikissa kyselyyn vastanneiden ammattikorkeakoulujen opinnoissa. Opinnollistamisen käytännöt kuitenkin vaihtelivat eri ammattikorkeakoulujen välillä. Jotta opinnollistamisen käytännöt olisivat yhtenäisiä, tulee opinnostamisen kehittämiseksi tehdä arviointia aiemmin sovittujen käytänteiden toteutumisen osalta. (Tervaskanto-Mäentausta & Rintala 2021.) Opinnäytetyön tuloksissa sairaanhoitajaopiskelijoiden vastauksissa nousi kokemus rajoittuneista opinnollistamisen mahdollisuuksista. Tulevaisuudessa tuloksia voidaan hyödyntää opinnollistamisen laajentamiseksi useampiin harjoitteluihin.

Terveysalan harjoittelun laatusuosituksien selvityksessä havaittiin, että laatusuositusten tunnettavuutta ja käyttöä tulee edelleen lisätä. Tunnettavuutta tulisi lisätä myös harjoitteluympäristöihin. (Jokelainen ym. 2020.) Tulosten pohjalta harjoittelujen laatusuosituksia tulisi edelleen tuoda enemmän esille terveysalan opiskelijoille ammattikorkeakouluopintojen aikana, sillä niitä ei vielä täysin tunneta. Todennäköisesti työorganisaatiohinkin tulisi jalkauttaa terveysalan ammattikorkeakoulujen harjoittelun laatusuosituksien tietoisuutta. Tällöin ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö sujuvoituisi ja vahvistuisi entisestään.

Jatkossa tulisi tutkia opettajien harjoittelun aikaisen ohjauksen kehittämisen tarpeellisuutta sekä keinoja riittävään opettajalta saatuun ohjaukseen. Oleellista olisi alan vetovoimaisuuden lisäämiseksi kehittää myös mahdollisuuksia harjoittelujen opinnollistamiseen ja sisällyttää se laatusuosituksiin, kuten myös Jokelainen ja Suua (2023) toteavat. Myös Suomen eri ammattikorkeakoulujen välisiä eroja laatusuositusten toteutumisesta tulisi tutkia. Tällöin voisi tarkastella eri ammattikorkeakoulujen toimivaksi osoittamia käytänteitä, mikä auttaisi ammattikorkeakoulujen yhtenäisten käytänteiden luomisessa.

LÄHTEET

Aluehallintovirasto julkaisuaika tuntematon. Valtionkorvaus koulutuskustannuksiin Sosiaali- terveysalan AMK-harjoittelu. Verkkojulkaisu. <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/luvat-ilmoitukset-ja-hakemukset/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaali-ja-terveysalan-amk-harjoittelu>. Viitattu 4.11.2023

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ammattikorkeakoulu>. Viitattu 9.9.2022.

Ammattikorkeakouluopinnot 2021. Opinnäytetyö. Verkkojulkaisu. <https://www.ammattikorkeakouluopinnot.fi/opinnaytetyo-8082>. Viitattu 1.8.2023.

Antohe, Ileana, Riklikiene, Olga, Tichelaar, Erna & Saarikoski, Mikko 2016. Clinical education and training of student nurses in four moderately new European countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment. *Nurse Education in Practice* 17, 139-144. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.nepr.2015.12.005>. Viitattu 20.10.2023.

ARENE ry 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Verkkoraportti. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raporttit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%c3%84YTET%c3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>. Viitattu 11.12.2022.

Berndtsson, Ina, Dahlborg, Elisabeth & Pennbrant, Sandra 2020. Work-integrated learning as a pedagogical tool to integrate theory and practice in nursing education – An integrative literature review. *Nurse Education in Practice* 42, 102685. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.nepr.2019.102685>. Viitattu 20.10.2023.

Cant, Robyn, Colleen, Ryan & Cooper, Simon 2021. Nursing students' evaluation of clinical practice placements using the Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher scale – A systematic review. *Nurse Education Today* 104, 104983. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104983>. Viitattu 8.1.2023.

De Raeve, Paul, Filej, Bojana, Immonen, Kati, Kaučič, Boris Miha, Kääriäinen, Maria, Mikkonen, Kristina, Oikarainen, Ashlee, Perez-Cañaveras, Rosa M., Riklikiene, Olga, Tomietto, Marco, Tuomikoski, Anna-Maria & Vizcaya-Moreno, M. Flores 2019. Assessment of nursing students' competence in clinical practice: A systematic review of reviews. *International Journal of Nursing Studies* 2019, 103414. <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.savonia.fi/science/article/pii/S0020748919302214?via%3Dihub>. Viitattu 29.3.2023.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY ammattipätevyyden tunnustamisesta. <http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj>. Viitattu 6.12.2022

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY muuttamisesta ETA:n kannalta merkittäväksi teksti. <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/55/oj>. Viitattu 6.12.2022

Finstad, Ingrid, Knutstad, Unni, Havnes, Anton & Sagbakken, Mette 2022. The paradox of an expected level: The assessment of nursing students during clinical practice – A qualitative study. *Nurse education in Practice* 61, 103332. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.nepr.2022.103332>. Viitattu 20.10.2023.

Fowler, Amanda C., Baker, Melanie & Geratgthy, Sadie 2017. Is faculty practice valuable? The experience of Western Australian nursing and midwifery academics undertaking faculty clinical practice – A discussion paper. *Nurse education in Practice* 26, 91-95. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.07.005>. Viitattu 20.10.2023.

- Heinonen, Antti-Tuomas, Kääriäinen, Maria, Juntunen, Jonna & Mikkonen, Kristina 2019. Nursing students' experiences of nurse teacher mentoring and beneficial digital technologies in a clinical practice setting. *Nurse education in practice* 40, 102631. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.102631>. Viitattu 15.1.2023.
- Heinonen, Noora 2003. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. *Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita* 2003:22. https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf. Viitattu 11.12.2022.
- Jokelainen, Merja, Jamookeah, David, Tossavainen, Kerttu & Turunen, Hannele 2013. Finnish and British mentors' conceptions of facilitating nursing students' placement learning and professional development. *Nurse education in practice* 13, 61-67. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.nepr.2012.07.008>. Viitattu 20.10.2023.
- Jokelainen, Merja, Jumisko Eija, Kullas-Nyman, Lisen, Kylmälä, Anne, Lehtola, Kirsi, Ritsilä, Jaana & Suua, Pirkko 2020. Terveysalan harjoittelujen laatusuositukset ammattikorkeakouluille. <https://amkterveysala.files.wordpress.com/2020/04/laatusuositukset-2020-julkaisu.pdf>. Viitattu 8.9.2022.
- Jokelainen, Merja & Suua, Pirkko 2023. Paraneeko terveystieteiden koulutus harjoittelun laatusuosituksilla? *Journal of Finnish Universities of Applied Sciences* 2/2023. <https://uasjournal.fi/2-2023/paraneeko-terveysalan-koulutus-harjoittelun-laatusuosituksilla/>. Viitattu 5.11.2023.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Gaudemus Oy.
- Järvinen, Tiina, Virtanen, Heli, Kajander-Unkuri, Satu & Salminen, Leena 2021. Nurse educators' perceptions of factors related to the competence of graduating nursing students. *Nurse Education Today* 101. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104884>. Viitattu 4.4.2023.
- Kotila, Hannu, Mäki, Kimmo, Vanhanen-Nuutinen, Liisa, Moisio, Anu, Pettersson, Alisa & Aura, Pirjo 2016. Opi työssä – uusia toimintamalleja opintojen aikaisen työn opinnollistamiseen. *Verkkovirtahanke*. Haaga-Helium julkaisut 6/2016. https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2020-11/hh_opityossa_verkko.pdf. Viitattu 20.10.2023.
- Makkonen, Anna 2019. Opiskelijaohjausosaaminen ja ohjauksen laatu. Pro gradu -tutkielma. Hoitotiede. Terveystieteiden opettajankoulutus. Terveystieteiden tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Itä-Suomen yliopisto. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/21238/urn_nbn_fi_uef-20191147.pdf. Viitattu 7.11.2023.
- Mikkonen, Kristiina, Ojala, Tapio, Sjögren, Tuulikki, Piirainen, Arja, Koskinen, Camilla, Koskinen, Monika, Koivula, Meeri, Sormunen, Marjorita, Saaranen, Terhi, Salminen, Leena, Koskimäki, Minna, Ruotsalainen, Heidi, Lähteenmäki, Marja-Leena, Wallin, Outi, Mäki-Hakola, Hanne & Kääriäinen, Maria 2018. Competence areas of health science teachers – a systematic review of quantitative studies. *Nurse education today* 70, 77-86. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.nedt.2018.08.017>. Viitattu 20.10.2023.
- Onnistuneen ohjauksen periaatteet 2020. Pdf-tiedosto. <https://www.superliitto.fi/site/assets/files/4599/onnistuneen-ohjauksen-periaatteet-2020-lahiohittaja.pdf>. Viitattu 2.11.2023.
- Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon a. Sairaanhoidaja (AMK). Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/amk-ja-yamk-tutkinnot-tarjonta/sairaanhoidaja-amk-paivatoteutus-kuopio/>. Viitattu 8.9.2022.
- Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon b. Löydä oma polkusi. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/>. Viitattu 8.9.2022.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon c. AMK- ja YAMK-tutkinnot. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/amk-ja-yamk-tutkinnot/>. Viitattu 14.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon d. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/loyda-koulutusala/sosiaali-ja-terveysala/>. Viitattu 18.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon e. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Osaamistavoitteet. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=2>. Viitattu 23.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon f. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Opintojen rakenne. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=3>. Viitattu 29.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon g. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Asiantuntijuuden kehittyminen. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=4>. Viitattu 29.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon h. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Koulutuksen lähtökohdat. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=1>. Viitattu 29.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon i. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Opintojaksotaulukko. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=6>. Viitattu 29.10.2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu julkaisuaika tuntematon j. Opetussuunnitelmat. SN20SM sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma. Opintojaksokuvaus opinnäytetyö. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1328&tab=2>. Viitattu 1.11.2023.

Saarikoski, Mikko 2002. Clinical Learning Environment and Supervision. Development and validation of the CLES Evaluation Scale. Väitöskirja. Turun yliopisto, hoitotiede. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/5820/D525.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 20.10.2023.

Saarikoski, Mikko, Isoaho, Hannu, Warne, Tony & Leino-Kilpi, Helena 2008. The nurse teacher in clinical practice: Developing the new sub-dimension to the clinical learning environment and supervision (CLES) scale. *International Journal of Nursing Studies* 45(8), 1233-1237. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2007.07.009> <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2007.07.009>. Viitattu 20.10.2023.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2020. Uusia käytäntöjä ja rakenteita näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen kehittämiseen, ehdotukset työelämälle ja koulutukselle. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja ja muistioita 2020:3. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162120/STM_2020_3_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 12.9.2023.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen asetus sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta suorittavasta korvauksesta 842/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230842>. Viitattu 4.11.2023.

Strandell-Laine, Camilla 2019. Nursing student–nurse teacher cooperation using mobile technology during the clinical practicum. Väitöskirja. University of Turku, Faculty of Medicine, Nursing Science. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146655/AnnalesD1412Strandell-Laine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 18.9.2023.

Strandell-Laine, Camilla, Salminen, Leena, Blöndal, Katrín, Fuster, Pilar, Hourican, Susan, Koskinen, Sanna, Leino-Kilpi, Helena, Löyttyniemi, Eliisa, Stubner, Juliane, Truš, Marija & Suikkala, Arja 2022. The nurse teacher's pedagogical cooperation with students, the clinical learning environment and supervision in clinical practicum: a European cross-sectional study of graduating nursing students. BMC Medical Education 22. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03445-0>. Viitattu 4.4.2023.

Taam-Ukkonen, Minna, Tarr, Tiina, Teuho, Susanna, Timonen, Leena & Laitinen, Arja 2017. Opiskeli-
jaohjauksen laatusuositukset. Valtakunnallinen opiskeli- ja ohjauksen kehittämisverkosto.
<https://www.tyks.fi/sites/default/files/2022-10/Opiskeli- ja ohjauksen%20laatusuositukset.pdf>. Viitattu 20.10.2023.

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf. Viitattu: 2.1.2023.

Tervaskanto-Mäentausta, Tiina & Rintala, Tuula-Maria (toim.) 2021. HARKKA-kehittyneitä toimintatapoja terveysalan harjoitteluun ja ohjaukseen. OAMK Journal 106/2021. Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/520335/Oamk%20Journal%20106_2021.pdf?sequence=5&isAllowed=y. Viitattu 19.10.2023.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi uudistettu laitos. E-kirja. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

**LIITE 1: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUSTEN VAIKUTUKSET HARJOITTELUIDEN TOTEUTUMI-
SEEN JA OHJAUKSEEN**

Autenttinen ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
<p>"antaa ainakin raamit, selkiyttää"</p> <p>"tärkeät asiat tulee hoidetuksi, kun ne on selkeästi linjattuna"</p>	Selkeä tehtävänjako	Selkeyttää harjoittelun toteuttamista	Laatusuosituksen vaikutukset harjoitteluiden toteutumiseen ja ohjaukseen
<p>"selkeyttävät kuka vastaa mistäkin"</p> <p>"Tietää oman roolinsa"</p> <p>"jokaisen tehtävät on määritelty erikseen"</p>	Selkeä roolitus		
<p>"Tieto siitä, että minulla on oikeus saada ohjaavan opettajan neuvoa ja tukea"</p> <p>"yhtenäistää ohjaukseen käytänteitä opettajien kesken"</p> <p>"opiskelijalla on oikeus hyvään ohjaukseen"</p>	Saatavilla oleva ohjaus	Varmistaa harjoittelun opiskelijalähtöisyyden	
<p>"itse opiskelijalla on tärkeä rooli harjoittelun onnistumisen kannalta"</p> <p>"opiskelijaa kannustetaan huolehtimaan omasta oppimisestaan"</p> <p>"auttavat toimimaan suunnitellusti omien tavoitteiden mukaisesti"</p>	Opiskelijan vastuut harjoittelun toteutumiseksi		
<p>"lähtökohdat tulevaan ammattiin olisivat eri ammattikorkeakouluissa samat"</p> <p>"ohjeet kaikkien kohdalla samat"</p>	Yhtenäiset ohjeet ja käytänteet	Opiskelijoiden tasavertaisuus ohjeissa, käytänteissä ja arvioinnissa	
<p>"kaikissa harjoitteluissa on sama kaava"</p> <p>"harjoittelun toteutumista voidaan arvioida tasavertaisesti eri opiskelijoiden kesken"</p>	Yhtenäiset arviointikäytänteet		

LIITE 2: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUKSISSA HYVIN TOTEUTUNEET ASIAT

Autenttinen ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<p>"Koen että opettajien tehtävät ja suositukset täyttyvät hyvin"</p> <p>"Kaikki opettajat tähän mennessä ovat hoitaneet homman hyvin"</p>	Opettajan tehtävät	Määritellyt tehtävät ja yhteistyö	Laatusuosituksissa hyvin toteutuneet asiat
<p>"opiskelijan ja opettajan laatusuosituksen sisällöt toteutuvat kyllä hyvin"</p> <p>"iso osa opiskelijaan liittyvistä laatusuosituksista ovat toteutuneet"</p>	Opiskelijan tehtävät		
<p>" Kaikkien osapuolten roolit ovat selvillä niissä ja niiden toteutumisessa ei ole ongelmia"</p> <p>"Tehtävänjako on mielestäni hyvin selkeä ja se on toteutunut hyvin"</p>	Selkeä tehtävänjako		
<p>"Yhteistyö koulun ja harjoittelupaikan kanssa on toiminut"</p> <p>"yhteistyö ohjaavaan opettajan kanssa on ainakin omilla harjoitteluisani ollut aina hyvää"</p>	Yhteistyön toteutuminen		
<p>"harjoittelua ennen -kohdan laatusuositukset toteutuvat erityisen hyvin"</p> <p>"Savoniassa toimii laatusuosituksissa hyvin ainakin se, että opiskelijoiden ennen harjoittelua laatusuosituksiin on paneuduttu hyvin"</p> <p>"ennen harjoittelun alussa orientaatio tunti on hyvä"</p>	Ennen harjoittelun alkua määritellyt kriteerit	Harjoitteluihin valmistautuminen	
<p>"Opiskelijan oppimistavoitteiden laattaminen, blogi, reflektointi ja oppimiskeskustelut toteutuvat hyvin"</p> <p>"Lähes kaikki harjoitteluun liittyvät ohjeistukset on itse luettavissa Moodle-alustalta, joten etukäteistiedot on huomioitu hyvin"</p>	Sähköisten ohjaustyökalujen käyttö ennen harjoittelua		

LIITE 3: SISÄLLÖNANALYYSI: LAATUSUOSITUSTEN KEHITTÄMISEN KOHTEET

Autenttinen ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<p>”vähäisempi opiskelija määrä ohjaaville opettajille”</p> <p>”tai sitten enemmän aikaa ohjaamiseen”</p> <p>”opettajalla ei ole aina ollut aikaa/kiinnostusta arviointikeskusteluun”</p>	<p>Opettajien työajan riittävyys opiskelijaohjaukseen</p>		
<p>”Opettajien tulisi perehtyä kunnolla ennakkoon opiskelijan taustaan ja tavoitteisiin blogin kautta. Nyt opettajat voivat olla täysin vieraita”</p> <p>”Harjoittelupaikkojen varmistuminen ja lähtötason tarkastaminen tapahtuvat mielestäni liian myöhään harjoittelu ajankohtaan nähden”</p> <p>”Opettaja on yleensä ollut aika myöhään yhteydessä”</p>	<p>Opettajan aktiivinen ohjaus ennen harjoittelua</p>	<p>Opettajien toteuttaman opiskelijaohjauksen riittävyys</p>	<p>Laatusuosituksen kehittämisen kohteet</p>
<p>”Kehittämiskohteita voisi olla että ohjaajille mahdollistettaisiin enemmän aikaa opiskelijan kirjallisiin asioihin liittyen.”</p> <p>”opettajan blogin kommentointi harjoittelun aikana on ollut yleensä vähänlaista eikä opettaja ole varmistanut onko opiskelija saanut asianmukaista ohjausta harjoittelupaikassa”</p> <p>”Väliarvioinnit opettajan kanssa ovat varmasti hyviä opiskelijoille, jolla on vaikeuksia harjoittelun aikana. Itse en ole kuitenkaan kokenut väliarvioinneista mitään apua oppimisen kannalta”</p>	<p>Ohjauksen lisäämisen tarve harjoittelun aikana</p>		

<p>"Ammattikorkeakoulun osalta huomaan puutteita opetus suunnitelmien suunnittelusta siten, että ne mahdollistavat harjoittelujen sujuvan etenemisen, koska usein harjoitteluajakohdat on suunniteltu epäsujuvasti esimerkiksi joululoman kanssa osittain päällekkäin"</p> <p>" Jos harjoittelua suorittaa poliklinikalla joka toimii vain arkisin ja viiden viikon harjoittelun ajalle sattuu useampi arkipyhä, on typerää ilmoittaa opiskelijalle, että tunnit tulisi sitten korvata seuraavassa harjoittelussa."</p>	<p>Harjoittelujen ajankohtien suunnittelu opetus suunnitelmaan</p>		
<p>"Harjoittelupaikkoja on useissa harjoissa hyvin niukasti saatavilla"</p> <p>"Kaikille opiskelijoille ei riitä harjoittelupaikat omalta paikkakunnalta"</p> <p>"Tasaveroisten harjoittelupaikkojen järjestämisessä opiskelijoille"</p>	<p>Harjoittelupaikkojen lisääminen</p>	<p>Harjoittelujen suunnitelmallinen järjestäminen</p>	<p>Laatusuosituksen kehittämisen kohteet</p>
<p>"Moniakaan harjoitteluita ei saa suorittaa palkallisena, joka on mielestäni epärealistista, sillä harjoitteluiden aikana ei ehdi tekemään toista työtä, mikä on joillekin todella tärkeää taloudellisen pärjäämisen kannalta."</p> <p>"Kaikille opiskelijoille ei riitä harjoittelupaikat omalta asuinpaikkakunnalta, mikä on sitten taloudellisesti haastavaa lähteä toiselle paikkakunnalle"</p>	<p>Harjoittelun aikainen opiskelijan taloudellinen pärjääminen / opinnollistamisen kehittäminen</p>		
<p>"Näkyvyyttä ja mm. opiskelijoiden tietoisuutta voisi lisätä"</p> <p>"Ammattikorkeakoulun tehtävistä en ennen ollut niinkään tietoinen"</p>	<p>Laatusuosituksen tietoisuuden lisääminen</p>	<p>Laatusuosituksen tunnettavuus</p>	